

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

वित्तविषयक विवरणपत्र
FINANCIAL STATEMENT

(अर्थसंकल्प)
(**BUDGET**)

OF THE
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
FOR THE YEAR

२०२४-२०२५
2024-2025

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०२(१) अन्वये विधानमंडळास सादर

Presented to the Legislature under Article 202(1)
of the Constitution of India

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

२०२४

वित्तविषयक विवरणपत्र
FINANCIAL STATEMENT

(अर्थसंकल्प)
(BUDGET)
OF THE
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
FOR THE YEAR
२०२४-२०२५
2024-2025

[भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०२(१) अन्वये विधानमंडळास सादर]

[Presented to the Legislature under Article 202(1)
of the Constitution of India]

महाराष्ट्र शासन
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

वित्तविषयक विवरणपत्र (अर्थसंकल्प), २०२४-२०२५
FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 2024-2025

अनुक्रमणिका
CONTENTS

	PAGE
प्रास्ताविक टीप	3
INTRODUCTORY NOTE	

२०२२-२०२३ च्या प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२०२४ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज व सुधारित अंदाज आणि २०२४-२०२५ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज यांचे प्रधान शीर्षवार आकडे दर्शविणारी विवरणपत्रे	39
---	----

STATEMENTS SHOWING MAJOR HEAD-WISE FIGURES OF ACTUALS 2022-2023, BUDGET ESTIMATES AND REVISED ESTIMATES 2023-2024 AND BUDGET ESTIMATES 2024-2025.

प्रास्ताविक टीप

शासकीय लेख्यांचे खाली दर्शविल्याप्रमाणे तीन भाग आहेत:-

भाग एक ..	एकत्रित निधी
भाग दोन ..	आकस्मिकता निधी
भाग तीन ..	लोक लेखा

राज्याचा एकत्रित निधी हा महसुली जमा, राज्य शासनाने उभारलेली कर्जे व शासनाने दिलेल्या कर्जांची व आगाऊ रक्कमांची वसुली या सर्वांचा मिळून बनतो व त्यातून शासनाच्या विविध कार्यांवर होणारा खर्च भागवला जातो. त्याकरिता, वित्तीय वर्षाच्या प्रारंभापूर्वी विधानमंडळापुढे आवश्यक त्या अनुदानांसाठी मागण्या प्रस्तुत केल्या जातात आणि वित्तीय वर्षाच्या कालावधीत वेळोवेळी पूरक मागण्याही सादर केल्या जातात. विधानमंडळाने अशा रीतीने संमत केलेली अनुदाने, विनियोजन अधिनियमात किंवा पूरक विनियोजन अधिनियमात अंतर्भूत करून त्याद्वारे एकत्रित निधीतून खर्चासाठी आवश्यक ती विनियोजने प्राधिकृत करण्यात येतात. ही अनुदाने मंत्रालयाच्या संबंधित प्रशासनिक विभागांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या प्रत्येक प्रधान शीर्षाच्या संबंधात विभागवार देण्यात येतात. मात्र इमारतींची बांधकामे, आदिवासी घटक कार्यक्रम यावरील खर्च आणि प्रादेशिक असमतोल दूर करण्यासाठी असलेल्या योजनांतर्गत तरतुदी यासाठी मंत्रालयाच्या संबंधित विभागांखाली एकत्रित मागण्या प्राप्त केल्या जातात. तथापि, जेथे प्रादेशिक असमतोल दूर करण्यासाठी एकत्रित मागणी प्राप्त करणे शक्य नसेल त्याबाबतीत आवश्यक तरतुदी संबंधित कार्यात्मक प्रधान शीर्षाखाली स्वतंत्रपणे दाखविण्यात आल्या आहेत.

२. वर्षभरामध्ये काही वेळा खर्चाच्या विवक्षित बाबींकरिता केलेली तरतूद अपूरी असल्याचे आढळून येते किंवा अर्थसंकल्पात ज्यासाठी तरतूद करण्यात आलेली नसेल अशा काही तातडीच्या आणि निकडीच्या बाबींवर खर्च करावा लागतो. अशा प्रसंगी, त्याच अनुदानातील इतर बाबींखाली बचत उपलब्ध असल्यास, त्या बचतीचे पुनर्विनियोजन करून खर्चाच्या मान्यताप्राप्त बाबींच्या संबंधातील अतिरिक्त खर्च भागवण्याचे अधिकार शासनाला प्रदान करण्यात आलेले आहेत. अशा बचतीच्या रकमा उपलब्ध नसतील किंवा खर्चाच्या एखाद्या नवीन बाबींसाठी वित्त व्यवस्था करावयाची असेल त्या बाबतीत, विधानमंडळाची मान्यता मिळण्याच्या अपेक्षेने संविधानाच्या अनुच्छेद २६७ (२) अन्वये स्थापण्यात आलेल्या आकस्मिकता निधीतून खर्च प्रथमतः भागविला जातो. विधानमंडळाची मान्यता मिळण्याच्या अपेक्षेने करण्यात आलेल्या खर्चाच्या सर्व तपशिलांसह, पूरक मागण्या विधानमंडळाला सादर करून आकस्मिकता निधीतून काढलेल्या रकमांची निधीत भरपाई केली जाते.

३. शासकीय लेख्यांच्या तिस-या भागात, म्हणजे लोकलेख्यात सरकारी पैशासंबंधी वर नमूद केलेल्या व्यवहारांव्यतिरिक्त इतर व्यवहारांची नोंद केली जाते. हे व्यवहार शासनाने उभारलेल्या राखीव निधीसंबंधीचे असतात. तसेच, शासनाशी व्यवहार करताना लोकांनी तात्पुरत्या ठेवी म्हणून ठेवलेल्या रकमा, स्थानिक संस्थांच्या ठेवी यांसारख्या बँक व्यवसायाच्या स्वरूपाच्या व्यवहारांची आणि निरनिराळी शासने किंवा राज्य शासनाची विविध कोषागारे यांच्यामधील वित्त प्रेषणाच्या व्यवहारांची नोंद देखील लोक लेख्यात केली जाते. राज्याच्या अतिरिक्त रोख शिलकीची गुंतवणुकही याच लेख्यातून केली जाते.

४. सन १९८१-८२ या वर्षापासून केंद्र सरकारचा अर्थसंकल्प संसदेला सादर झाल्यानंतर राज्य शासनाचा अर्थसंकल्प राज्य विधानमंडळाला सादर केला जाण्याची प्रथा आहे. सर्वसाधारणपणे नवीन बाबींवरील खर्चाच्या तरतुदीचा समावेश असलेला अर्थसंकल्प सादर केला जातो. सन २०२४-२०२५ च्या अर्थसंकल्पीय अंदाजामध्ये कायम स्वरूपाच्या खर्चासाठी व विद्यमान खर्चाच्या पातळीवर साधारण वाढ गृहीत धरून अगोदरच कार्यान्वित असलेल्या योजनांसाठी तसेच अर्थसंकल्पविषयक निवेदनामध्ये समाविष्ट केलेल्या नवीन योजनांसाठीही तरतूद केलेली आहे.

५. सन २०२२-२३ चे सुधारित अंदाज आणि प्रत्यक्ष रकमा यातील तफावत, २०२३-२०२४ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज आणि सुधारित अंदाज व २०२४-२०२५ या वर्षाच्या अर्थसंकल्पाची वैशिष्ट्ये यांचा तपशील पुढे दिला आहे:-

एक - प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३

ए - महसूली विभाग

सन २०२२-२३ मध्ये सुधारित अंदाजात रु.१९,९६५.२१ कोटी एवढी घट अंदाजलेली असताना प्रत्यक्षात रु.१,९३६.४७ कोटी एवढी घट दिसून आली.

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३	वाढ (+) घट (-)
जमा रकमा ..	४,३०,९२४.५४	४,०५,६७७.९३	(-) २५,२४६.६१
खर्च ..	४,५०,८८९.७५	४,०७,६१४.४०	(-) ४३,२७५.३५
शिल्लक (+) तूट (-) ..	(-) १९,९६५.२१	(-) १,९३६.४७	(+) १८,०२८.७४

याविषयीची तपशीलवार विभागणी पुढीलप्रमाणे आहे.

(ए)जमा रकमा—

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३	तफावत
(ए)कर महसूल ..	३,३५,७८७.२९	३,३७,४८७.२९	१,७००.००
(बी)करेतर महसूल ..	२२,०५४.४१	१६,७७६.४१	(-) ५,२७८.००
(सी) सहायक अनुदाने व अंशदाने ..	७३,०८२.८४	५१,४१४.२३	(-) २१,६६८.६१
एकूण ..	४,३०,९२४.५४	४,०५,६७७.९३	(-) २५,२४६.६१

महसूली जमेच्या बाबतीत सुधारित अंदाज रु. ४,३०,९२४.५४ कोटी इतके असताना प्रत्यक्ष जमा रु. ४,०५,६७७.९३ कोटी इतकी झाल्यामुळे जमेत रु. २५,२४६.६१ कोटी इतकी घट झालेली आहे.

(ए) कर महसूल याखालील वाढ प्रामुख्याने “००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी (रु.५,२८५.६७ कोटी)”, “००४३, वीजेवरील कर व शुल्क (रु. ३,२७६.८६ कोटी)”, “००२१, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर (रु. १,४८०.४२ कोटी)”, “००२०, निगम कर (रु.१,४३९.९२ कोटी)”, “००३७, सीमा शुल्क (रु. ७६३.२४ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(ए) कर महसूल याखालील घट प्रामुख्याने “०००६, राज्य वस्तु व सेवा कर (रु. ४,१५५.४४ कोटी)”, “०००५, केंद्रीय वस्तु व सेवा कर (रु. १,६४२.८६ कोटी)”, “००३९, राज्य उत्पादन शुल्क (रु. १,४९२.९८ कोटी)”, “००२९, जमीन महसूल (रु.५६८.५९ कोटी)”, “००४०, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर (रु. ४३१.८२ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) करेतर महसूल याखालील वाढ प्रामुख्याने “००४९, व्याजाच्या जमा रकमा (रु.१,०३०.२० कोटी)”, “०२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य (रु. ३७१.१० कोटी)”, “०८५३, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग (रु.२७८.२० कोटी)”, “१०५४, रस्ते व पूल (रु. २१९.७६ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) करेतर महसूल याखालील घट प्रामुख्याने “०२१७, नगर विकास (रु. १,४३९.२३ कोटी)”, “०७००, मोठे पाटबंधारे (रु.१,३७४.७० कोटी)”, “००७०, इतर प्रशासनिक सेवा (रु. ९०६.३२ कोटी)”, “०२५०, इतर सामाजिक सेवा (रु.६३१.५० कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) सहायक अनुदाने व अंशदाने याखालील घट “१६०१, केंद्र शासनाकडून सहायक अनुदाने (रु. २१,६६८.६१ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) खर्च -

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३	तफावत
(ए) सर्वसाधारण सेवा ..	१,४१,९३९.५५	१,३०,५९०.८२	(-) ११,३४८.७३
(बी) सामाजिक सेवा ..	१,८१,०८५.४०	१,६३,३२९.१५	(-) १७,७५६.२५
(सी) आर्थिक सेवा ..	९४,९७६.५१	८०,८१९.९४	(-) १४,१५६.५७
(डी) सहायक अनुदाने व अंशदाने ..	३२,८८८.२९	३२,८७४.४९	(-) १३.८०
एकूण ..	४,५०,८८९.७५	४,०७,६१४.४०	(-) ४३,२७५.३५

महसूली खर्चाच्या बाबतीत सुधारित अंदाज रु. ४,५०,८८९.७५ कोटी इतके असताना प्रत्यक्ष खर्च रु. ४,०७,६१४.४० कोटी इतका झाल्यामुळे खर्चात रु. ४३,२७५.३५ कोटी इतकी घट झालेली आहे.

(ए) सर्वसाधारण सेवा यामधील वाढ “२०३०, मुद्रांक व नोंदणी (रु.५.१० कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(ए) सर्वसाधारण सेवा यामधील घट प्रामुख्याने “२०४९, व्याज प्रदाने (रु.४,१९१.५० कोटी)”, “२०७१, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ (रु.३,५०५.५९ कोटी)”, “२०५५, पोलीस (रु.१,०५१.६४ कोटी)”, “२०५३, जिल्हा प्रशासन (रु.७१६.८० कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) सामाजिक सेवा यामधील वाढ “२२४५, नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी सहाय्य (रु.२४४.२६ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) सामाजिक सेवा यामधील घट प्रामुख्याने “२२१७, नगर विकास (रु.४,७९४.६७ कोटी)”, “२२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य (रु.३,७७०.७० कोटी)”, “२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण (रु.२,७३०.२४ कोटी)”, “२२१६, गृहनिर्माण (रु.१,९३८.५९ कोटी)”, “२२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण (रु.१,५४५.०६ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) आर्थिक सेवा यामधील वाढ “३४५१, सचिवालयीन- आर्थिक सेवा (रु. २१.८३ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) आर्थिक सेवा यामधील घट प्रामुख्याने “२५०५, ग्रामीण रोजगार (रु. ३,५६०.५७ कोटी)”, “२५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम (रु. १,९५४.९८ कोटी)”, “२४०१, पीक संवर्धन (रु. १,८८८.३७ कोटी)”, “२४०८, अन्न साठवण व वखार (रु. ९७०.५१ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(डी) सहायक अनुदाने व अंशदाने यामधील घट प्रामुख्याने “३६०४, स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे (रु. १३.८० कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

भांडवली खर्च

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३	तफावत
(ए) सर्वसाधारण सेवा ..	४,९१७.२०	३,५२६.५६	(-) १,३९०.६४
(बी) सामाजिक सेवा ..	१२,९९२.८५	९,१३४.२०	(-) ३,८५८.६५
(सी) आर्थिक सेवा ..	५४,५४१.८५	४८,९८२.८५	(-) ५,५५९.००
एकूण ..	७२,४५१.९०	६१,६४३.६१	(-) १०,८०८.२९

महसुली लेख्याबाहेरील भांडवली खर्चाच्या बाबतीत सुधारित अंदाज रु. ७२,४५१.९० कोटी इतके असताना प्रत्यक्ष खर्च रु. ६१,६४३.६१ कोटी इतका झाल्यामुळे खर्चात रु. १०,८०८.२९ कोटी इतकी घट झालेली आहे.

(ए) सर्वसाधारण सेवांचा भांडवली लेखा यामधील घट प्रामुख्याने “४०५९, सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च (रु.९३७.७७ कोटी)”, “४०५५, पोलीसांवरील भांडवली खर्च (रु. २८५.६० कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(बी) सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील घट प्रामुख्याने “४२१७, नगर विकासावरील भांडवली खर्च (रु.२,२९७.२२ कोटी)”, “४२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यावरील भांडवली खर्च (रु. ८१५.०६ कोटी)”, “४२१६, गृहनिर्माणावरील भांडवली खर्च (रु. ४१९.२९ कोटी)”, “४२०२, शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली खर्च (रु.११६.३८ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(सी) आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील वाढ प्रामुख्याने “४४०८, अन्न साठवण व वखार यावरील भांडवली खर्च (रु. ३९५.६९ कोटी)”, “४४०६, वनीकरण व वन्यजीवन यावरील भांडवली खर्च (रु. ९३.७२ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

(डी) आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा यामधील घट प्रामुख्याने “४७०१, मोठे व मध्यम पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च (रु. १,४३८.०७ कोटी)”, “५०५४, मार्ग व पूल यावरील भांडवली खर्च (रु. १,३७४.७२ कोटी)”, “४८०१, वीज प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च (रु. १,१४२.६१ कोटी)”, “४७०२, लहान पाटबंधा-यांवरील भांडवली खर्च (रु. ८७४.४१ कोटी)”, “४७००, मोठे पाटबंधारे यांवरील भांडवली खर्च (रु. १८५.१२ कोटी)” या प्रधानशीर्षाखाली दिसून येते.

ऋण विभाग

जमा रकमा -

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३	तफावत
(ई)सरकारी ऋण ..	१,२०,८४०.९३	९४,७०२.०९	(-) २६,१३८.८४
(एफ)कर्जे व आगाऊ रकमा ..	२,३७८.९९	६४२.६२	(-) १,७३६.३७
एकूण ..	१,२३,२१९.९२	९५,३४४.७१	(-) २७,८७५.२१

सरकारी ऋण (जमा) रु. १,२०,८४०.९३ कोटी इतके सुधारित अंदाज होते. त्यांच्या तुलनेत प्रत्यक्ष जमा रकमा रु. ९४,७०२.०९ कोटी इतक्या आहेत. यामध्ये रु. २६,१३८.८४ कोटींची घट झालेली दिसून येते. कर्जे व आगाऊ रकमा (जमा) यामध्ये रु. १,७३६.३७ कोटींची घट दिसून येते.

खर्च—

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२२-२०२३	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३	तफावत
(ई)सरकारी ऋण ..	५२,९८२.७४	४४,७९५.०४	(-) ८,१८७.७०
(एफ)कर्जे व आगाऊ रकमा ..	४,९४३.८८	४,६६४.४१	(-) २७९.४७
एकूण ..	५७,९२६.६२	४९,४५९.४५	(-) ८,४६७.१७

सरकारी ऋण (खर्च) रु. ५२,९८२.७४ कोटी इतके सुधारित अंदाज होते. त्यांच्या तुलनेत प्रत्यक्ष रकमा रु. ४९,४५९.४५ कोटी इतक्या आहेत. यामध्ये रु. ८,१८७.७० कोटी इतकी घट झालेली दिसून येते. कर्जे व आगाऊ रकमा (खर्च) यामध्ये रु. २७९.४७ कोटींची घट दिसून येते.

दोन-सुधारित अंदाज, २०२३-२०२४

एकूण वित्तीय स्थिती

२०२३-२४ च्या अर्थसंकल्पात एकूण रु. २००.४३ कोटी इतकी शिल्लक अपेक्षित होती. खाली दिलेल्या विवरणपत्रातील स्तंभ (३) मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे २०२३-२४ च्या सुधारीत अंदाजात रु. १२९५३.४० कोटी इतकी तूट दिसून येते :-

(१)	(रुपये कोटीत)	
	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४ (२)	सुधारित अंदाज २०२३-२०२४ (३)
महसुली लेखा --		
महसुली जमा	४४९५२२.६१	४८६११५.५३
महसुली खर्च	४६५६४५.०२	५०५६४७.१७
	महसुली शिल्लक (+) / तूट (-)	-१६१२२.४१ -१९५३१.६४
भांडवली लेखा -		
जमा -		
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	१२१६८१.४८	१३२१६५.४४
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	९५२५.६९	१६३५४.४७
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	२४२६.५७	२४२६.५७
लोकलेखा - इतर	६८०३८०.९७	६६१८२१.५५
	एकूण - जमा	८१४०१४.७१ ८१२७६८.०४
खर्च -		
भांडवली खर्च (निव्वळ)	७३९००.८४	८५६५६.७५
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	५३१३३.४७	५३१३३.४७
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	१४२४.८४	२८६३.६२
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	७९०४.१२	९१९४.१२
लोकलेखा - इतर	६६१५२९.०३	६४२७७०.५६
	एकूण - खर्च	७९७८९२.३० ७९३६१८.५२
	भांडवली लेख्यावरील शिल्लक (+) / तूट (-)	१६१२२.४१ १९१४९.५२
	शिल्लक (+) / तूट (-)	० -३८२.१२
	सुरुवातीची शिल्लक	२००.४३ -१२५७१.२८
	शिल्लक (+) / तूट (-)	२००.४३ -१२९५३.४०

सुधारित अंदाज २०२३-२०२४

महसुली विभाग

जमेच्या व खर्चाच्या अर्थसंकल्पीय अंदाज व सुधारित अंदाज यांमध्ये अपेक्षित असलेल्या तफावतीच्या प्रमुख बाबी आणि त्याबाबतची संक्षिप्त स्पष्टीकरणे खालील विवरणपत्रात दर्शविली आहेत.—

(रुपये कोटीत)

प्रधान शीर्ष	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३- २०२४	सुधारित अंदाज २०२३-२०२४	तफावत वाढ(+) घट(-)	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
जमा				
०००६, राज्य वस्तु व सेवा कर	१३६०४१.००	१४४७९१.००	८७५०.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००२०, निगम कर	२०६५२.२१	२१४३२.७४	७८०.५३	सुधारित अंदाज केंद्र शासनाच्या अंदाजावर आधारित आहेत.
००२१, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	२००९१.८१	२३६०९.०८	३५१७.२७	सुधारित अंदाज केंद्र शासनाच्या अंदाजावर आधारित आहेत.
००२८, उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर	३३००.००	४०००.००	७००.००	सुधारित अंदाज केंद्र शासनाच्या अंदाजावर आधारित आहेत.
००२९, जमीन महसूल	४५००.००	२५००.००	-२०००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी	४५०००.००	५१५००.००	६५००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००३२, संपत्ती कर	-०.५४	४५१.१८	४५१.७२	सुधारित अंदाज केंद्र शासनाच्या अंदाजावर आधारित आहेत.
००३९, राज्य उत्पादन शुल्क	२५२००.००	२९०००.००	३८००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००४०, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	५६२००.००	६२०५०.००	५८५०.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००४१, वाहनांवरील कर	१२५००.००	१५०००.००	२५००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
००४३, वीजेवरील कर व शुल्क	१२०००.००	१४०००.००	२०००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३- २०२४ (२)	सुधारित अंदाज २०२३-२०२४ (३)	तफावत वाढ (+) घट (-) (४)	शेरा (५)
०२१६, गृहनिर्माण	२५०.००	१००.००	-१५०.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
०२१७, नगर विकास	२०००.००	१८००.००	-२००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
०८५३, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग	६३००.००	७०००.००	७००.००	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष जमेच्या कलांवर आधारित आहेत.
खर्च				
२०४९, व्याज प्रदाने	५०६४७.६४	४८५७७.८४	-२०६९.८०	अर्थसंकल्पीय अंदाजापेक्षा कमी कर्ज उभारणी केल्यामुळे
२०५५, पोलीस	२५८३२.६१	२२७३४.९०	-३०९७.७१	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२०७०, इतर प्रशासनिक सेवा	३३५६.६३	८३४.६३	-२५२२.०१	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२०७१, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ	५४७३६.९४	४५९०८.४४	-८८२८.५०	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२२०२, सर्वसाधारण शिक्षण	८२५०८.३१	८९१९६.९१	६६८८.६०	सुधारित अंदाज वेतन व वेतनेतर खर्चातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
२२१५, पाणी पुरवठा व स्वच्छता	१०८४१.६०	१६५९०.५६	५७४८.९६	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२२१७, नगर विकास	१८५४५.००	२२५८१.३३	४०३६.३३	सुधारित अंदाज कार्यक्रमांतर्गतच्या सुधारित निधी वाटपावर आधारित आहेत.
२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण	२३०९९.३०	२७०४६.७९	३९४७.४९	शिष्यवृत्ती योजना व घरकुल योजना यासाठी अतिरिक्त तरतूद करण्यात आल्यामुळे
२२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	८११९.०३	१३३३७.७३	५२१८.७०	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यासाठी अधिकचा निधी उपलब्ध करून देण्यात आल्यामुळे.

प्रधान शीर्ष (१)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३- २०२४ (२)	सुधारित अंदाज २०२३-२०२४ (३)	तफावत वाढ (+) घट (-) (४)	शेरा (५)
२४०१, पीकसंवर्धन	९२१०.७५	१८७०४.४२	९४९३.६७	नमो शेतकरी महासन्मान निधी योजना व पंतप्रधान पीक विमा योजना यासाठी अतिरिक्त तरतूद करण्यात आल्यामुळे
२५०५, ग्रामीण रोजगार	९२३०.३९	८३९२.५५	-८३७.८४	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
२५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	७३२८.२५	१०५८२.८३	३२५४.५८	सुधारित अंदाज कार्यक्रमांतर्गतच्या सुधारित निधी वाटपावर आधारित आहेत.
२८०१, वीज	९४६९.१४	१३०८४.२३	३६१५.०९	राज्यातील कृषीपंप, यंत्रमाग, वस्त्रोद्योग तसेच औद्योगिक ग्राहकांना वीज प्रशुल्कामध्ये सवलत देण्यासाठी अतिरिक्त तरतूद करण्यात आल्यामुळे.
३०५५, मार्ग परिवहन	१९५३.००	१३६९.६४	-५८३.३६	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.
३४५२, पर्यटन	२२५१.५३	१५२७.१७	-७२४.३६	सुधारित अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारित आहेत.

भांडवली विभाग

अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०२३-२०२४ रु. ७३९००.८४ कोटी आहेत तर २०२३-२०२४ चे सुधारित अंदाज रु. ८५६५६.७४ कोटी आहेत. ते खालीलप्रमाणे :

(रुपये कोटीत)

	अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०२३-२०२४	सुधारित अंदाज, २०२३-२०२४
(अ) अन्नधान्याच्या व्यवहारासंबंधातील भांडवली खर्च	२५९९.२३	१५१८.१८
(ब) अन्नधान्याच्या व्यवहाराव्यतिरिक्त इतर योजनांवरील भांडवली खर्च	७१३०१.६१	८४१३८.५६
एकूण . .	७३९००.८४	८५६५६.७४

अन्नधान्य व्यवहाराव्यतिरिक्त इतर भांडवली खर्चात रु. १२८३६.९५ कोटी इतकी वाढ दिसून येते. कर्जे व आगाऊ रकमा (जमा) याकरिता अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२३-२०२४ रु. २४२६.५७ कोटी एवढे असून सुधारित अंदाज २०२३-२०२४ रु. २४२६.५७ कोटी एवढे आहेत. कर्जे व आगाऊ रकमा याखालील संवितरणासाठी अर्थसंकल्पीय अंदाज रु. ७९०४.१२ कोटी व सुधारित अंदाज रु. ९१९४.१२ कोटी इतके असून खर्चात रु. १२९० कोटी इतकी वाढ दिसून येते.

अर्थसंकल्प २०२४-२०२५

महसुली विभाग

सन २०२४-२०२५ च्या अर्थसंकल्पात करांच्या दरांच्या विद्यमान पातळीच्या आधारावर, महसुली लेख्यात रु. ९७३३.७६ कोटींची तूट दिसून येते. अर्थसंकल्पीय अंदाज पुढीलप्रमाणे आहेत :-

(रुपये कोटीत)

एक - महसुली जमा

ए. कर महसूल

(अ) वस्तु व सेवा कर	१७९३१३.०७
(ब) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर	५४३६०.१८
(क) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर	५७९९९.२३
(ड) वस्तु व सेवा याव्यतिरिक्त विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील कर	१२८२९९.८०

एकूण - ए. कर महसूल ४१९९७२.२८

बी. करेतर महसूल

(अ) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा	३२५५.००
(ब) सर्वसाधारण सेवा	४९६६.७५
(क) सामाजिक सेवा	४४८२.९५
(ड) आर्थिक सेवा	१४०७०.४८

एकूण - बी. करेतर महसूल २६७७५.१८

सी. सहायक अनुदाने व अंशदाने -

(अ) केंद्र सरकारकडून सहायक अनुदाने -	
(१) केंद्रीय योजना आणि केंद्र पुरस्कृत योजनांकरिता	३०९९४.५३
(२) वित्त आयोगाची अनुदाने	१२४३४.२०
(३) राज्यांना इतर अनुदाने	८५८१.९३

एकूण - सी. सहायक अनुदाने व
अंशदाने - ५२०१०.६६एकूण-एक— महसुली जमा ४९८७५८.१२

दोन - महसुली खर्च -

(अ) सर्वसाधारण सेवा	१८६७७७.६५
(ब) सामाजिक सेवा	२०५९७६.३४
(क) आर्थिक सेवा	८२८८१.७३
(ड) सहायक अनुदाने व अंशदाने	३२८५६.१६

एकूण - दोन—महसुली खर्च ५०८४९१.८८शिल्लक(+) / तूट (-) -९७३३.७६

सुधारित अंदाज, २०२३-२४ व अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०२४-२०२५ यांची तुलना खालीलप्रमाणे आहे :-

(रुपये कोटीत)

	सुधारित अंदाज २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
महसुली जमा	४८६११५.५३	४९८७५८.१२
महसुली खर्च	५०५६४७.१७	५०८४९१.८८
शिल्लक (+) / तूट (-)	-१९५३१.६४	-९७३३.७६

अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५

महसुली विभाग

जमेच्या व खर्चाच्या सुधारीत अंदाज व अर्थसंकल्पीय अंदाज यांमध्ये अपेक्षित असलेल्या तफावतीच्या प्रमुख बाबी आणि त्याबाबतची संक्षिप्त स्पष्टीकरणे खालील विवरणपत्रात दर्शविली आहेत.—

(रुपये कोटीत)

प्रधान शीर्ष	सुधारीत अंदाज २०२३-२०२४	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४- २०२५	तफावत वाढ(+) घट(-)	शेरा
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
जमा				
०००५, केंद्रीय वस्तु व सेवा कर (सीजीएसटी)	२०८६७.६५	२३५५७.४८	२६८९.८३	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्र शासनाच्या करवितरण अंदाजावर आधारित आहेत.
०००६, राज्य वस्तु व सेवा कर (एसजीएसटी)	१४४७९१.००	१५५७५५.५९	१०९६४.५९	सर्वसाधारण वाढ.
००२०, निगम कर	२१४३२.७४	२४१९७.४४	२७६४.७०	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्र शासनाच्या करवितरण अंदाजावर आधारित आहेत.
००२१, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	२३६०९.०८	२६६६२.७४	३०५३.६६	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्र शासनाच्या करवितरण अंदाजावर आधारित आहेत.
००२८, उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर	४०००.००	३५००.००	-५००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज वर्षभरातील अपेक्षित जमेच्या रकमांवर आधारित आहेत.
००२९, जमीन महसूल	२५००.००	३०००.००	५००.००	कर संकलनात सुधारणा होण्यासाठी उपाययोजना व शासकीय जमिनीचा सुयोग्य वापर करून अतिरिक्त महसूल गोळा होणे अपेक्षित आहे.
००३०, मुद्रांक व नोंदणी फी	५१५००.००	५५०००.००	३५००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
००३२, संपत्ती कर	४५१.१८	-०.७७	-४५१.९५	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्र शासनाच्या करवितरण अंदाजावर आधारित आहेत.
००३७, सीमा शुल्क	२३८४.५९	१५७२.३२	-८१२.२७	अर्थसंकल्पीय अंदाज केंद्र शासनाच्या करवितरण अंदाजावर आधारित आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारित अंदाज २०२३-२०२४ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४- २०२५ (३)	तफावत वाढ(+) घट(-) (४)	शेरा (५)
००३९, राज्य उत्पादन शुल्क	२९०००.००	३०५००.००	१५००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
००४०, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	६२०५०.००	६२५००.००	४५०.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
००४१, वाहनांवरील कर	१५०००.००	१४८७५.००	-१२५.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज वर्षभरातील अपेक्षित जमेच्या रकमांवर आधारित आहेत.
००४३, वीजेवरील कर व शुल्क	१४०००.००	१४१८०.००	१८०.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
०२१७, नगर विकास	१८००.००	२२००.००	४००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज वर्षभरातील अपेक्षित जमेच्या रकमांवर आधारित आहेत.
०८५३, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग	७०००.००	८०००.००	१०००.००	अर्थसंकल्पीय अंदाज महसुलातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
खर्च				
२०१५, निवडणुका	४८९.००	३५६३.१९	३०७४.१९	आगामी लोकसभा व विधानसभा निवडणूकांसाठी अतिरिक्त तरतूद करण्यात आल्यामुळे
२०४८, ऋण कमी करणे किंवा ऋण प्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन	३०००.००	४०००.००	१०००.००	खुल्या बाजारातून उभारलेल्या कर्जाच्या प्रमाणात घसारा निधीत हस्तांतरण करण्यात येत असल्याने वाढ
२०४९, व्याज प्रदाने	४८५७७.८४	५६७२७.२०	८१४९.३६	अर्थसंकल्पीय अंदाज वर्षभरात उभारण्यात येणाऱ्या कर्जावरील व्याज प्रदानाच्या अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.
२०५३, जिल्हा प्रशासन	११९६८.५२	१४४०९.५४	२४४१.०२	अर्थसंकल्पीय अंदाज वेतन व वेतनेतर खर्चातील अपेक्षित वाढीवर आधारित आहेत.

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारित अंदाज २०२३-२०२४ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४- २०२५ (३)	तफावत वाढ(+) घट(-) (४)	शेरा (५)
२०५५, पोलीस	२२७३४.९०	२८३९६.३७	५६६१.४७	अर्थसंकल्पीय अंदाज वेतन व वेतनेतर खर्चातील अपेक्षित वाढीवर आधारीत आहेत.
२०७०, इतर प्रशासनिक सेवा	८३४.६३	३४५१.८४	२६१७.२२	अर्थसंकल्पीय अंदाज वेतन व वेतनेतर खर्चातील अपेक्षित वाढीवर आधारीत आहेत.
२०७१, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ	४५९०८.४४	५९८१६.८८	१३९०८.४४	अर्थसंकल्पीय अंदाज प्रत्यक्ष परिगणनेवर आधारीत आहेत.
२२०२, सर्वसाधारण शिक्षण	८९१९६.९१	९१५७२.१२	२३७५.२१	अर्थसंकल्पीय अंदाज वेतन व वेतनेतर खर्चातील अपेक्षित वाढीवर आधारीत आहेत.
२२१५, पाणी पुरवठा व स्वच्छता	१६५९०.५६	७०९१.२२	-९४९९.३४	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२२१७, नगर विकास	२२५८१.३३	१९१२२.८२	-३४५८.५१	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	१३३३७.७३	१०४०५.३८	-२९३२.३४	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२४०१, पीकसंवर्धन	१८७०४.४२	१२९३१.३४	-५७७३.०८	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.
२४०८, अन्न साठवण व वखार	३९७८.४६	१५६९.७७	-२४०८.६९	अर्थसंकल्पीय अंदाज वर्षभरातील प्रत्यक्ष खर्चाच्या कलांवर आधारीत आहेत.
२५१५, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	१०५८२.८३	७५४०.९६	-३०४१.८६	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारीत आहेत.

(रुपये कोटीत)

प्रधान शीर्ष (१)	सुधारित अंदाज २०२३-२०२४ (२)	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४- २०२५ (३)	तफावत वाढ(+) घट(-) (४)	शेरा (५)
२८०१, वीज	१३०८४.२३	९७३६.५५	-३३४७.६९	अर्थसंकल्पीय अंदाज कार्यक्रमांतर्गत खर्चाच्या मंजूर निधी वाटपावर आधारित आहेत.

भांडवली विभाग

भांडवली खर्च

अन्नधान्य व्यवहारासंबंधातील भांडवली खर्चावरील रु. २५७९.०८ कोटी तरतुदी व्यतिरिक्त २०२४-२०२५ च्या अर्थसंकल्पात भांडवली लेख्यांवरील खर्चासाठी रु. ८१९६३.२५ कोटी(निव्वळ) इतकी तरतूद केली आहे. एकूण भांडवली लेख्यांवरील निधीचे विकास क्षेत्रनिहाय वर्गीकरण पुढीलप्रमाणे आहे :-

		(रुपये कोटीत)
ए. सर्वसाधारण सेवांचा भांडवली लेखा		७०५०.९७
बी. सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा		१०६६९.०५
सी. आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा		६६८२२.३२
(अ) कृषि व संलग्न कार्यक्रम यांवरील भांडवली लेखा	८९२७.७१	
(ब) ग्रामविकास यांवरील भांडवली लेखा	६२३०.५२	
(क) डोंगराळ क्षेत्रे यांवरील भांडवली लेखा	२५५.००	
(ड) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण यांवरील भांडवली लेखा	१८४०२.१४	
(इ) उर्जा यांवरील भांडवली लेखा	२३८८.०७	
(फ) उद्योग व खनिजे यांवरील भांडवली लेखा	३००.२५	
(ग) वाहतुक यांवरील भांडवली लेखा	२९७१७.२१	
(ह) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा यांवरील भांडवली लेखा	६०१.४२	
	एकूण	<u>८४५४२.३४</u>

कर्जे व आगाऊ रकमा

कर्जे व आगाऊ रकमा (संवितरण) यांसाठी २०२४-२०२५ च्या अर्थसंकल्पात रु. ७४८७.४७ कोटींच्या निधीची तरतूद समाविष्ट करण्यात आली आहे. कर्जे व आगाऊ रकमांच्या महत्त्वाच्या बाबी खालीलप्रमाणे आहेत :-

	(रुपये कोटीत)
(१) नगरविकासासाठी कर्जे	५२७५.०५
(२) शासकीय कर्मचाऱ्यांना कर्जे इ.	१००८.८०
(३) अजा, अज, इमाव व अल्पसंख्याक यांचे कल्याणासाठी कर्जे	१३१.४५
(४) सहकारासाठी कर्जे	४३.८८

राखीव निधीच्या अंशदानाच्या महत्त्वाच्या तरतूदी पुढीलप्रमाणे आहेत:-

	(रुपये कोटीत)
(१) राज्य आपत्ती निवारण निधी	३९७८.४१
(२) केंद्रीय मार्ग निधी	११६०.००
(३) हमी विमोचन निधी	४३०.७४
(४) ग्रंथालय निधी	१९१.६५

कर्जापोटी जमा होणाऱ्या रकमा पुढीलप्रमाणे आहेत :-

	(रुपये कोटीत)
१. खुल्या बाजारातील कर्जे	१०८०००.००
२. नाबार्डकडून पीएमकेएसवायला एलटीआयएफ अंतर्गत कर्जे	९४६.७०
३. नाबार्डकडून बळीराजा जलसंजीवनी योजनेकरिता घेतलेली कर्जे	७७१.७०
४. राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँक	१५००.००

अर्थसंकल्पात रु. २४७५.१० कोटींच्या कर्जाची एकूण वसुली जमा खाती नोंदविलेली असून त्यात पुढील प्रमुख कर्जे अंतर्भूत आहेत :-

	(रुपये कोटीत)
(१) वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे	१६०५.३८
(२) शासकीय कर्मचाऱ्यांना कर्जे इ.	४४६.८९
(३) सहकारासाठी कर्जे	१७३.१५
(४) गृहनिर्माणासाठी कर्जे	१२३.६४

विकास कार्यक्रम, २०२४-२०२५

वार्षिक कार्यक्रम सन २०२४-२०२५ चे आकारमान रु. १९२०००.०० कोटी इतके निश्चित करण्यात आले आहे. त्यानुसार सन २०२४-२०२५ च्या अर्थसंकल्पात रु. १९२०००.०० कोटी इतकी तरतूद अर्थसंकल्पीत करण्याचे प्रस्तावित केले आहे, त्यापैकी रु. १८१६५.०० कोटी जिल्हा योजनांसाठी आहे.

२. या अर्थसंकल्पामध्ये रु. ११६०४९.८६ कोटी एवढ्या रकमेची तरतूद महसुली लेख्यावरील असून रु. ७३६२७.०२ कोटी भांडवली लेख्यावरील आणि रु. २३२३.१२ कोटी कर्जे व आगाऊ रकमा यांवरील आहे.

३. केंद्रीय व केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रमांसाठी रु. ३६०२८.३९ कोटी रुपये एवढ्या खर्चाची तरतूद या अर्थसंकल्पात करण्यात आली आहे. यापैकी रु. २७८०२.७८ कोटी रुपयांची तरतूद महसुली लेख्यावरील व उर्वरित रु. ८२२५.६१ कोटी रुपयांची तरतूद भांडवली लेख्यावरील व ऋणांवरील नियत खर्चासाठी असेल.

४. आदिवासी घटक कार्यक्रमासाठी एकूण १८४७६.०५ कोटींची तरतूद करण्यात आली असून राज्य योजनेखालील रु. १५३६०.०० कोटी आणि केंद्र पुरस्कृत व केंद्रीय योजनेखालील रु. ३११६.०५ कोटी अशी त्याची विगतवारी आहे.

वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२०२५ मधील निधी वाटपाची क्षेत्रनिहाय विभागणी पुढीलप्रमाणे आहे:

		(रुपये कोटीत)
		वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२०२५ (प्रस्तावित निधी)
१.	कृषी व संलग्न सेवा	१४३६६.७२
२.	ग्रामीण विकास	७१५०.२३
३.	विशेष क्षेत्र कार्यक्रम	४२५.३३
४.	पाटबंधारे व पूर नियंत्रण	१८१६८.५१
५.	ऊर्जा	१३७८९.८९
६.	उद्योग व खाण	१९९२.५०
७.	परिवहन	३५६६७.२२
८.	विज्ञान, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	३३५.४६
९.	सामान्य आर्थिक सेवा	३२७२.२७
१०.	सामाजिक व सामूहिक सेवा	७६७२०.५३
११.	सामान्य सेवा	१३८६३.१८
१२.	इतर कार्यक्रम	६२४८.१५
एकूण ..		१९२०००.००

वित्तीय स्थिती

सन २०२४-२०२५ च्या अर्थसंकल्पात एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती पुढे दर्शविल्याप्रमाणे आहे :-

	(रुपये कोटीत)
	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२४-२०२५
महसुली लेखा --	
महसुली जमा	४९८७५८.१२
महसुली खर्च	५०८४९१.८८
	<u>महसुली शिल्लक (+) / तूट (-)</u>
	-९७३३.७६
भांडवली लेखा -	
जमा -	
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	१२७७४८.६८
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	९७२१.३८
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	२४७५.१०
लोकलेखा	६८०८१७.३२
	<u>एकूण - जमा</u>
	८२०७६२.४८
खर्च -	
भांडवली खर्च (निव्वळ)	८४५४२.३३
राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	५५४२२.१५
केंद्र शासनाकडून मिळालेली कर्जे	१७७५.३९
राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा	७४८७.४७
लोकलेखा	६६२०३३.७६
	<u>एकूण - खर्च</u>
	८११२६१.११
	<u>भांडवली लेखावरील शिल्लक (+) /</u>
	९५०१.३७
	<u>तूट (-)</u>
	शिल्लक (+) / तूट (-)
	-२३२.३९

ओ. पी. गुप्ता,
अपर मुख्य सचिव,
वित्त विभाग.

**वार्षिक कार्यक्रम २०२४-२०२५ मध्ये विदर्भ, मराठवाडा व उर्वरित महाराष्ट्र
प्रदेश निहाय निधीच्या वाटपाचे विवरणपत्र**

सन २०२४-२५ मध्ये कार्यक्रमांतर्गत खर्चाकरिता एकूण रु. १९२०००.०० कोटी एवढा निधी राज्य शासनास उपलब्ध असेल असा अंदाज करण्यात आला आहे. ज्या कार्यक्रमांचा आणि प्रकल्पांचा लाभ संपूर्ण राज्याला होतो अशा कार्यक्रमांवरील खर्च आणि ज्या कार्यक्रम/प्रकल्पांचा निधी विभाजनीय नाही, असे एकूण रु. ६८५३६.८२ कोटी राखून ठेवून उर्वरित रु. १२३४६३.१८ कोटी निधीचे विदर्भ, मराठवाडा व उर्वरित महाराष्ट्र प्रदेशांच्या कार्यक्षेत्रासाठी वाटप खालीलप्रमाणे आहे :

		(रुपये कोटीत)
अनुक्रमांक (१)	प्रदेश (२)	निधी (३)
१	विदर्भ	३१९३०.६९
२	मराठवाडा	२३९४४.१७
३	उर्वरित महाराष्ट्र	६७५८८.३२
एकूण . .		१२३४६३.१८

INTRODUCTORY NOTE

Government Accounts are kept in three parts, namely :—

Part - I	..	Consolidated Fund
Part - II	..	Contingency Fund
Part - III	..	Public Account

The outlays on the various activities of Government are met from the Consolidated Fund which is made up of revenue receipts, loans raised and recoveries of loans and advances made by the State Government. Necessary demands for grants are placed before the Legislature before the beginning of the financial year and supplementary demands are presented from time to time in the course of the financial year for this purpose. The grants so passed by the Legislature are incorporated in an Appropriation Act or in Supplementary Appropriation Acts, authorising the necessary appropriations from the Consolidated Fund. These grants are made department-wise in respect of each major head of account controlled by the respective administrative departments of Mantralaya. But for expenditure on Building Works, Tribal Component Schemes and Plan provisions for removal of regional imbalance for which composite demands are obtained under concerned departments of Mantralaya. However, where it is not possible to obtain composite demand for removal of regional imbalance, the requisite provisions have been exhibited separately under the concerned functional major heads.

2. During the course of the year, occasions do arise when provisions made for certain items of expenditure are found inadequate or when urgent and emergent items of expenditure, not provided for in the budget have to be financed. To meet such situations, Government is empowered to meet additional expenditure in respect of approved items of expenditure by reappropriating savings, if available, under other items within the same grant. In case, where such savings are not forthcoming or a new item of expenditure has to be financed in anticipation of the approval of the Legislature, expenditure is initially met from the Contingency Fund set up under Article 267 (2) of the Constitution. The withdrawals from the Contingency Fund are recouped to the Fund by presenting supplementary demands to the Legislature, giving all the details of expenditure incurred in anticipation of the approval of the Legislature.

3. The third part of Government accounts *viz.* Public Account records transactions relating to public moneys other than those mentioned above. These transactions relate to Reserve Funds set up by Government. Transactions of banking nature, such as, temporary deposits by the public in the course of their dealing with Government, deposits of local bodies and remittances between different Governments or between different treasuries of the State Government, are also recorded in the Public Account. Investments of surplus cash balances of the State are also made through this account.

4. Since 1981-82 it has been the practice to present the State Budget to the State Legislature after the Central Budget is presented to the Parliament. Generally the Budget including the provisions for expenditure on New Items is being presented. The Budget Estimates for 2024-2025 include provisions for standing charges and for schemes already under execution after allowing for a normal increase over the current year level of expenditure as well as new schemes listed in the Budget Memorandum.

5. The variations in regard to the Revised Estimates and Actuals for the year 2022-2023, the Budget Estimates and the Revised Estimates of the year 2023-2024 and the salient features of the Budget Estimates, 2024-2025, are indicated below :—

I—ACTUALS, 2022-2023

A—REVENUE SECTION

The actuals for 2022-2023 reveal a deficit of Rs. 1,936.47 crores against the deficit of Rs. 19,965.21 crores in the Revised Estimates.

		(Rs. in crore)		
		Revised Estimates	Actuals	Increase (+)
		2022-2023	2022-2023	Decrease (—)
Receipts	..	4,30,924.54	4,05,677.93	(-) 25,246.61
Expenditure	..	4,50,889.75	4,07,614.40	(-) 43,275.35
Surplus (+) Deficit (—)	..	(-) 19,965.21	(-) 1,936.47	(+) 18,028.74

Further break-up of the above deficit is shown below :—

(A) Receipts—

(Rs. In crore)

		Revised Estimates 2022-2023	Actuals 2022-2023	Variations
(a) Tax Revenue	..	3,35,787.29	3,37,487.29	1,700.00
(b) Non-Tax Revenue	..	22,054.41	16,776.41	(-) 5,278.00
(c) Grants-in-aid and Contributions	..	73,082.84	51,414.23	(-) 21,668.61
Total	..	4,30,924.54	4,05,677.93	(-) 25,246.61

In Revenue receipts, as against Revised Estimates of Rs. 4,30,924.54 crores, the Actual receipts is of Rs. 4,05,677.93 crores, showing a decrease of Rs. 25,246.61 crores.

(a) The increase in Tax Revenue is mainly under Major Head “0030, Stamps and Registration Fees (Rs. 5,285.67 crores)”, “0043, Taxes and Duties on Electricity (Rs. 3,276.86 crores)”, “0021, Taxes on Income other than corporation Tax (Rs. 1,480.42 crores)”, “0020, Corporation Tax (Rs. 1,439.92 crores)”, “0037, Customs (Rs. 763.24 crores)”.

(a) The decrease in Tax Revenue is mainly under Major Head “0006, State Goods and Services Tax (Rs. 4,155.44 crores)”, “0005, Central Goods and Services Tax (Rs. 1,642.86 crores)”, “0039, State Excise (Rs. 1,492.98 crores)”, “0029, Land Revenue (Rs. 568.59 crores)”, “0040, Taxes on Sales, Trade etc. (Rs. 431.82 crores)”.

(b) The increase in Non-Tax Revenue is mainly under Major Head “0049, Interest Receipts (Rs. 1,030.20 crores)”, “0210, Medical and Public Health (Rs. 371.10 crores)”, “0853, Non-ferrous Mining and Metallurgical Industries (Rs. 278.20 crores)”, “1054, Roads and Bridges (Rs. 219.76 crores)”.

(b) The decrease in Non-Tax Revenue is mainly under Major Head “0217, Urban Development (Rs. 1,439.23 crores)”, “0700, Major Irrigation (Rs. 1,374.70 crores)”, “0070, Other Administrative Services (Rs. 906.32 crores)”, “0250, Other Social Services (Rs. 631.50 crores)”.

(c) The decrease in Grants-in-aid and Contributions is mainly under Major Head “1601, Grants-in-aid from Central Government (Rs. 21,668.61 crores)”.

(B) Expenditure—

(Rs. In crore)

		Revised Estimates 2022-2023	Actuals 2022-2023	Variations
(a) General Services	..	1,41,939.55	1,30,590.82	(-) 11,348.73
(b) Social Services	..	1,81,085.40	1,63,329.15	(-) 17,756.25
(c) Economic Services	..	94,976.51	80,819.94	(-) 14,156.57
(d) Grants-in-aid and Contributions	..	32,888.29	32,874.49	(-) 13.80
Total	..	4,50,889.75	4,07,614.40	(-) 43,275.35

In Revenue Expenditure, as against Revised Estimates of Rs. 4,50,889.75 crores, the Actual Expenditure is of Rs. 4,07,614.40 crores, showing a decrease of Rs. 43,275.35 crores.

(a) The increase in General Services is mainly under Major Head “2030, Stamps and Registration (Rs. 5.10 crores)”.

(a) The decrease in General Services is mainly under Major Head “2049, Interest Payments (Rs. 4,191.50 crores)”, “2071, Pensions and Other Retirement Benefits (Rs. 3505.59 crores)”, “2055, Police (Rs. 1,051.64 crores)”, “2053, District Administration (Rs. 716.80 crores)”.

(b) The increase in Social Services is mainly under Major Head “2245, Relief on Account of Natural Calamities (Rs. 244.26 crores)”.

(b) The decrease in Social Services is mainly under Major Head “2217, Urban Development (Rs. 4,794.67 crores)”, “2210, Medical and Public Health (Rs. 3,770.70 crores)”, “2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities (Rs. 2,730.24 crores)”, “2216, Housing (Rs. 1,938.59 crores)”, “2235, Social Security and Welfare (Rs. 1,545.06 crores)”.

(c) The increase in Economic Services is mainly under Major Head “3451, Secretariat-Economic Services (Rs. 21.83 crores)”.

(c) The decrease in Economic Services is mainly under Major Head “2505, Rural Employment (Rs. 3,560.57 crores)”, “2515, Other Rural Development Programmes (Rs. 1,954.98 crores)”, “2401, Crop Husbandry (Rs. 1,888.37 crores)”, “2408, Food Storage and Warehousing (Rs. 970.51 crores)”.

(d) The decrease in Grants-in-aid and Contributions is mainly under Major Head “3604, Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions (Rs. 13.80 crores)”.

Capital Expenditure

(Rs. in crore)

	Revised Estimates 2022-2023	Actuals 2022-2023	Variations
(a) General Services ..	4,917.20	3,526.56	(-) 1,390.64
(b) Social Services ..	12,992.85	9,134.20	(-) 3,858.65
(c) Economic Services ..	54,541.85	48,982.85	(-) 5,559.00
Total ..	72,451.90	61,643.61	(-) 10,808.29

In Capital Expenditure outside Revenue Account, as against Revised Estimates of Rs. 72,451.90 crores, the Actual Expenditure is of Rs. 61,643.61 crores, showing a decrease of Rs. 10,808.29 crores.

(a) The decrease in Capital Account of General Services is mainly under Major Head “4059, Capital Outlay on Public Works (Rs. 937.77 crores)”, “4055, Capital Outlay on Police (Rs. 285.60 crores)”.

(b) The decrease in Capital Account of Social Services is mainly under Major Head “4217, Capital Outlay on Urban Development (Rs. 2,297.22 crores)”, “4210, Capital Outlay on Medical and Public Health (Rs. 815.06 crores)”, “4216, Capital Outlay on Housing (Rs. 419.29 crores)”, “4202, Capital Outlay on Education, Sports, Art and Culture (Rs. 116.38 crores)”.

(c) The increase in Capital Account of Economic Services is mainly under Major Head “4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing (Rs.395.69 crores)”, “4406, Capital Outlay on Forestry and Wild Life (Rs.93.72 crores)”.

(c) The decrease in Capital Account of Economic Services is mainly under Major Head “4701, Capital Outlay on Major and Medium Irrigation (Rs. 1,438.07 crores)”, “5054, Capital Outlay on Roads and Bridges (Rs. 1,374.72 crores)”, “4801, Capital Outlay on Power Projects (Rs. 1,142.61 crores)”, “4702, Capital Outlay on Minor Irrigation (Rs. 874.41 crores)”, “4700, Capital Outlay on Major Irrigation (Rs. 185.12 crores)”.

Debt Section

Receipts—

(Rs. in crore)

	Revised Estimates 2022-2023	Actuals 2022-2023	Variations
(e) Public Debt ..	1,20,840.93	94,702.09	(-) 26,138.84
(f) Loans and Advances ..	2,378.99	642.62	(-) 1,736.37
Total ..	1,23,219.92	95,344.71	(-) 27,875.21

The Revised Estimates under Public Debt (Receipts) is Rs.1,20,840.93 crores. Against this, actuals are Rs. 94,702.09 crores indicating a decrease of Rs. 26,138.84 crores. There is decrease in Loans and Advances (Receipts) of Rs. 1,736.37 crores.

Disbursements—

(Rs. in crore)

	Revised Estimates 2022-2023	Actuals 2022-2023	Variations
(e) Public Debt ..	52,982.74	44,795.04	(-) 8,187.70
(f) Loans and Advances ..	4,943.88	4,664.41	(-) 279.47
Total ..	57,926.62	49,459.45	(-) 8,467.17

A Revised Estimates under Repayment of Public Debt is Rs. 52,982.74 crores. Against this actuals are Rs. 44,795.04 crores indicating a decrease of Rs. 8,187.70 crores. There is decrease in Loans and Advances (Disbursements) of Rs. 279.47 crores.

II. REVISED ESTIMATES, 2023-2024

OVERALL FINANCIAL POSITION

The Budget Estimates for 2023-2024 anticipated surplus of Rs. 200.43 Crore. The Revised Estimates, 2023-2024 reveal a deficit of Rs. 12953.40 crore as shown in column (3) of the statement below :—

	(Rs.Crore)	
	Budget Estimate 2023-2024	Revised Estimate 2023-2024
(1)	(2)	(3)
Revenue Account -		
Revenue Receipts	449522.61	486115.53
Revenue Expenditure	465645.02	505647.17
Revenue Surplus (+)/ Deficit (-)	-16122.41	-19531.64
Capital Account -		
Receipts -		
Internal Debt of the State Government	121681.48	132165.44
Central Loans	9525.69	16354.47
Loans and Advances by the State Government	2426.57	2426.57
Public Account - Other	680380.97	661821.55
Total - Receipts	814014.71	812768.04
Expenditure -		
Capital Outlay (Net)	73900.84	85656.75
Internal Debt of the State Government	53133.47	53133.47
Central Loans	1424.84	2863.62
Loans and Advances by the State Government	7904.12	9194.12
Public Account - Other	661529.03	642770.56
Total - Expenditure	797892.30	793618.52
Surplus (+) / Deficit (-) on Capital Account	16122.41	19149.52
Surplus (+) / Deficit (-)	0	-382.12
Opening Balance	200.43	-12571.28
Surplus(+) / Deficit (-)	200.43	-12953.40

Revised Estimates, 2023-2024
REVENUE SECTION

The major items of variations in the Budget Estimates and Revised Estimates of Receipt and Expenditure are indicated in the statement below:—

(Rs. in Crore)				
Major Head (1)	Budget Estimate 2023-2024 (2)	Revised Estimate 2023-2024 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
Receipt				
0006, State Goods and Services Tax (SGST)	136041.00	144791.00	8750.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0020, Corporation Tax	20652.21	21432.74	780.53	Revised Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0021, Taxes on Income other than Corporation Tax	20091.81	23609.08	3517.27	Revised Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0028, Other Taxes on Income and Expenditure	3300.00	4000.00	700.00	Revised Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0029, Land Revenue	4500.00	2500.00	-2000.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0030, Stamps and Registration Fees	45000.00	51500.00	6500.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0032, Taxes on Wealth	-0.54	451.18	451.72	Revised Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0039, State Excise	25200.00	29000.00	3800.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0040, Taxes on Sales, Trade etc.	56200.00	62050.00	5850.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0041, Taxes on Vehicles	12500.00	15000.00	2500.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0043, Taxes and Duties on Electricity	12000.00	14000.00	2000.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0216, Housing	250.00	100.00	-150.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
0217, Urban Development	2000.00	1800.00	-200.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.

Major Head (1)	Budget Estimate 2023-2024 (2)	Revised Estimate 2023-2024 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
0853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries	6300.00	7000.00	700.00	Revised Estimates are based on trend of actual receipts during the year.
Expenditure				
2049, Interest Payments	50647.64	48577.84	-2069.80	Borrowing are lower than the Budget Estimates.
2055, Police	25832.61	22734.90	-3097.71	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2070, Other Administrative Services	3356.63	834.63	-2522.01	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2071, Pensions and Other Retirement Benefits	54736.94	45908.44	-8828.50	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2202, General Education	82508.31	89196.91	6688.60	Revised Estimates are based on expected rise in salary and non salary expenditure.
2215, Water Supply and Sanitation	10841.60	16590.56	5748.96	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2217, Urban Development	18545.00	22581.33	4036.33	Revised Estimates are based on revised scheme fund allocation.
2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities	23099.30	27046.79	3947.49	Additional provision made for Scholarship scheme and Housing scheme.
2235, Social Security and Welfare	8119.03	13337.73	5218.70	As the additional fund have been allocated for Social Security and welfare.
2401, Crop Husbandry	9210.75	18704.42	9493.67	Additional provision made for Namo Shetakari Mahasanmaan Nidhi Yojana and Pradhanmantri Crop Insurance Scheme.
2505, Rural Employment	9230.39	8392.55	-837.84	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.

(Rs. in Crore)

Major Head (1)	Budget Estimate 2023-2024 (2)	Revised Estimate 2023-2024 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
2515, Other Rural Development Programmes	7328.25	10582.83	3254.58	Revised Estimates are based on revised scheme fund allocation.
2801, Power	9469.14	13084.23	3615.09	Additional provision made for concessions given in the electricity tariff to Agricultural Pump, Powerloom, Textile and Industrial Consumers in the State.
3055, Road Transport	1953.00	1369.64	-583.36	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
3452, Tourism	2251.53	1527.17	-724.36	Revised Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.

CAPITAL SECTION

The Revised Estimates 2023-2024 have been placed at Rs. 85656.74 crore against the Budget Estimates 2023-2024 Rs. 73900.84 crore as under :

(Rs. crore)

	Budget Estimates, 2023-2024	Revised Estimates, 2023-2024
(a) Capital Outlay on Food Transaction	2599.23	1518.18
(b) Capital Outlay on Schemes other than Food Transactions	71301.61	84138.56
Total . .	73900.84	85656.74

Capital outlay other than Food Transaction shows an increase of Rs. 12836.95 crore. Against the Budget Estimates 2023-2024 of Rs. 2426.57 crore for Loans and Advances, the Revised Estimates, 2023-2024 are Rs. 2426.57 crore. On the disbursement side of Loans and Advances, Budget Estimates were Rs. 7904.12 crore and the Revised Estimates are Rs. 9194.12 crore, resulting in increase of Rs. 1290.00 crore.

BUDGET ESTIMATES, 2024-2025**REVENUE SECTION**

The Budget Estimates, 2024-2025 reveal a Deficit of Rs. 9733.76 crore on Revenue account on the basis of existing level of tax rates. The estimates are as follows :—

(Rs. in Crore)

I. Revenue Receipts—

A. Tax Revenue-

(a) Goods and Service Tax	179313.07
(b) Taxes on Income and Expenditure	54360.18
(c) Taxes on Property and Capital Transactions	57999.23
(d) Taxes on Commodities and Services other than Goods and Service Tax	128299.80
Total—A-Tax Revenue	419972.28

B. Non-Tax Revenue—

(a) Interest Receipts, Dividends and Profits	3255.00
(b) General Services	4966.75
(c) Social Services	4482.95
(d) Economic Services	14070.48
Total—B-Non Tax Revenue	26775.18

C. Grants-in-aid and Contributions—

(a) Grants-in-aid from Central Government -

(1) Central Plan and Centrally Sponsored Scheme	30994.53
(2) Finance Commission Grants	12434.20
(3) Other Grants to State	8581.93
Total—C-Grant-in-aid and Contribution	52010.66
Total—Revenue Receipt	498758.12

II. Revenue Expenditure—

A. General Services	186777.65
B. Social Services	205976.34
C. Economic Services	82881.73
D. Grants-in-aid and Contributions	32856.16
Total—Revenue Expenditure	508491.88
Surplus (+)/Deficit (-)	-9733.76

The comparative position of the Revised Estimates, 2023-2024 and Budget Estimates, 2024-2025 is as follows :-

(Rs. in Crore)

	Revised Estimates , 2023-2024	Budget Estimates, 2024-2025
Revenue Receipts	486115.53	498758.12
Revenue Expenditure	505647.17	508491.88
Revenue Surplus (+) /Deficit (-)	-19531.64	-9733.76

Budget Estimates, 2024-2025
REVENUE SECTION

The major items of variations in the Revised Estimates and Budget Estimates of Receipt and Expenditure are indicated in the statement below:—

(Rs. in Crore)

Major Head (1)	Revised Estimate 2023-2024 (2)	Budget Estimate 2024-2025 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
Receipt				
0005, Central Goods and Services Tax (CGST)	20867.65	23557.48	2689.83	Budget Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0006, State Goods and Services Tax (SGST)	144791.00	155755.59	10964.59	Normal Growth.
0020, Corporation Tax	21432.74	24197.44	2764.70	Budget Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0021, Taxes on Income other than Corporation Tax	23609.08	26662.74	3053.66	Budget Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0028, Other Taxes on Income and Expenditure	4000.00	3500.00	-500.00	Budget Estimates are based on the anticipated receipts during the year.
0029, Land Revenue	2500.00	3000.00	500.00	Additional revenue is expected to be generated by way of adopting measures for the better collection of taxes and utilising the land bank available with the government.
0030, Stamps and Registration Fees	51500.00	55000.00	3500.00	Budget Estimates are based on the anticipated growth in revenue.
0032, Taxes on Wealth	451.18	-0.77	-451.95	Budget Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0037, Customs	2384.59	1572.32	-812.27	Budget Estimates are based on the devolution from the Central Government.
0039, State Excise	29000.00	30500.00	1500.00	Budget Estimates are based on the anticipated growth in revenue.
0040, Taxes on Sales, Trade etc.	62050.00	62500.00	450.00	Budget Estimates are based on the anticipated growth in revenue.
0041, Taxes on Vehicles	15000.00	14875.00	-125.00	Budget Estimates are based on the anticipated receipts during the year.

Major Head (1)	Revised Estimate 2023-2024 (2)	Budget Estimate 2024-2025 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
0043, Taxes and Duties on Electricity	14000.00	14180.00	180.00	Budget Estimates are based on the anticipated growth in revenue.
0217, Urban Development	1800.00	2200.00	400.00	Budget Estimates are based on the anticipated receipts during the year.
0853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries	7000.00	8000.00	1000.00	Budget Estimates are based on the anticipated growth in revenue.
Expenditure				
2015, Elections	489.00	3563.19	3074.19	Additional provision made for upcoming Lok Sabha and Vidhan Sabha Elections
2048, Appropriation for Reduction or Avoidance of Debt	3000.00	4000.00	1000.00	Increase is due to transfer in sinking fund as proportionate to open market borrowings.
2049, Interest Payments	48577.84	56727.20	8149.36	Budget Estimates are based on the anticipated growth in interest payment on borrowed loan during course of year.
2053, District Administration	11968.52	14409.54	2441.02	Budget Estimates are based on expected rise in salary and non-salary expenditure.
2055, Police	22734.90	28396.37	5661.47	Budget Estimates are based on expected rise in salary and non-salary expenditure.
2070, Other Administrative Services	834.63	3451.84	2617.22	Budget Estimates are based on expected rise in salary and non-salary expenditure.
2071, Pensions and Other Retirement Benefits	45908.44	59816.88	13908.44	Budget Estimates are based on actual calculations
2202, General Education	89196.91	91572.12	2375.21	Budget Estimates are based on expected rise in salary and non salary expenditure.
2215, Water Supply and Sanitation	16590.56	7091.22	-9499.34	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
2217, Urban Development	22581.33	19122.82	-3458.51	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.

(Rs. in Crore)

Major Head (1)	Revised Estimate 2023-2024 (2)	Budget Estimate 2024-2025 (3)	Variation Increase(+) Decrease(-) (4)	Remark (5)
2235, Social Security and Welfare	13337.73	10405.38	-2932.34	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
2401, Crop Husbandry	18704.42	12931.34	-5773.08	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
2408, Food Storage and Warehousing	3978.46	1569.77	-2408.69	Budget Estimates are based on trend of actual expenditure during the year.
2515, Other Rural Development Programmes	10582.83	7540.96	-3041.86	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.
2801, Power	13084.23	9736.55	-3347.69	Budget Estimates are based on sanctioned fund allocation of scheme expenditure.

CAPITAL SECTION**Capital Expenditure**

Excluding the provision of Rs. 2579.08 crore on account of Capital Account on Food Rs. 81963.25 crore (Net) are provided in the Budget Estimates, 2024-2025. The sectoral classification of the total Capital Account provisions are as follows :—

(Rs. in Crore)

A. Capital Account of General Services		7050.97
B. Capital Account of Social Services		10669.05
C. Capital Account of Economic Services		66822.32
(a) Capital Account of Agriculture and Allied Services	8927.71	
(b) Capital Account of Rural Development	6230.52	
(c) Capital Account of special Areas Programmes	255.00	
(d) Capital Account of Irrigation and Flood Control	18402.14	
(e) Capital Account of Energy	2388.07	
(f) Capital Account of Industry and Minerals	300.25	
(g) Capital Account of Transport	29717.21	
(h) Capital Account of General Economic Services	601.42	
	Total	<u>84542.34</u>

LOANS AND ADVANCES

A provision of Rs. 7487.47 crore for Loans and Advances (Disbursement) has been included in the Budget Estimates, 2024-2025. The important items of Loans and Advances are as under :—

	(Rs. crore)
(1) Loans for Urban Development	5275.05
(2) Loans to Government Servants, etc.	1008.80
(3) Loans for welfare of SC, ST, OBC and Minorities	131.45
(4) Loans for Co-operation	43.88

Important provisions of Reserve Funds are as follows :—

	(Rs. crore)
(1) State Disaster Response Fund	3978.41
(2) Central Road Fund	1160.00
(3) Guarantees Redemption Fund	430.74
(4) Library Fund	191.65

Credit has been taken in the budget for Loans as follows :-

	(Rs. crore)
(1) Open Market Borrowings	108000.00
(2) Loans from the NABARD under LTIF for PMKSY	946.70
(3) Loans from the NABARD for Bali Raja Jal Sanjeevani Yojana	771.70
(4) National Agriculture and Rural Development Bank	1500.00

Credit has also been taken in the Budget on account of total Loan recovery of Rs. 2475.10 crore comprising mainly the following loans :-

	(Rs. crore)
(1) Loans for Power Projects	1605.38
(2) Loans to Government Servants, etc.	446.89
(3) Loans for Co-operation	173.15
(4) Loans for Housing	123.64

DEVELOPMENT PROGRAMME, 2024-2025

The annual plan for the year 2024-2025 contemplates a development programme of Rs.192000.00 crore. Accordingly the amount of Rs.192000.00 crore is proposed to be budgetted, which includes Rs. 18165.00 crore for District Plan.

2. The Budget Estimates includes Rs. 116049.86 crore on Revenue Account, Rs. 73627.02 crore on Capital Account and Rs. 2323.12 crore on debt account.

3. The Budget also provides for Rs. 36028.39 crore for Central and Centrally Sponsored Schemes of which Rs. 27802.78 crore is on Revenue Account and balance Rs. 8225.61 crore on Capital Account which is inclusive of Debt.

4. A total of Rs. 18476.05 crore is for Tribal Component Schemes, comprising of Rs.15360.00 crore under State scheme and Rs. 3116.05 crore under Centrally Sponsored and Central Plan.

Sectorwise position of the scheme for the year 2024-2025 is as follows :

		(Rs. crore)
Sector		Annual Scheme 2024-2025 (Proposed Fund)
1.	Agriculture and Allied Services	14366.72
2.	Rural Development	7150.23
3.	Special Areas Programmes	425.33
4.	Irrigation and Flood Control	18168.51
5.	Power.	13789.89
6.	Industries and Mineral	1992.50
7.	Transport	35667.22
8.	Science, Technology and Environment	335.46
9.	General Economic Services	3272.27
10.	Social and Community Services	76720.53
11.	General Services	13863.18
12.	Other Programmes	6248.15
Grand Total . .		192000.00

OVERALL FINANCIAL POSITION

2024-2025 Budget scenario is as shown below :—

	(Rs. Crore)
	Budget Estimate 2024-2025
	<hr/>
Revenue Account -	
Revenue Receipts	498758.12
Revenue Expenditure	508491.88
	<hr/>
	Revenue Surplus(+)/ Deficit (-)
	-9733.76
	<hr/>
Capital Account -	
Receipts -	
Internal Debt of the State Government	127748.68
Loans and Advances from the central Government	9721.38
Loans and Advances by the State Government	2475.10
Public Account	680817.32
	<hr/>
	Total - Receipts
	820762.48
	<hr/>
Expenditure -	
Capital Outlay (Net)	84542.33
Internal Debt of the State Government	55422.15
Loans and Advances from the Central Government	1775.39
Loans and Advances by the State Government	7487.47
Public Account	662033.76
	<hr/>
	Total - Expenditure
	811261.11
	<hr/>
	Surplus (+)/ Deficit (-) on Capital Account
	9501.37
	<hr/>
	Surplus (+) / Deficit (-)
	-232.39
	<hr/>

O. P. GUPTA
Additional Chief Secretary,
Finance Department.

**STATEMENT OF REGION-WISE
ALLOCATION OF ANNUAL SCHEME FUNDS 2024-2025**

The total budgetable funds available to the State Government for Annual Scheme during the year 2024-2025 are estimated to be Rs.192000.00 Crore. From the budgetable funds a sum of Rs. 68536.82 Crore has to be set aside for expenditure on schemes and projects which shall benefit the State as a whole and for the schemes/projects which are non-divisible. Overall allocation to the remaining funds of Rs.123463.18 Crore over the areas of Vidarbha, Marathwada and Rest of Maharashtra regions is as follows :

			(Rs. in crores)
Sr. No.	Region	Funds	
(1)	(2)	(3)	
1	Vidarbha	31930.69	
2	Marathwada	23944.17	
3	Rest of Maharashtra	67588.32	
		Total ...	123463.18

२०२२-२०२३ च्या प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२०२४ चा अर्थसंकल्प व सुधारित अंदाज आणि
२०२४- २०२५ चे अर्थसंकल्पीय अंदाज यांचे
प्रधान शीर्षवार आकडे दर्शविणारी विवरणपत्रे

**STATEMENTS SHOWING MAJOR HEADWISE FIGURES OF ACTUALS
2022-2023, BUDGET AND REVISED ESTIMATES 2023-2024
AND
BUDGET ESTIMATES 2024-2025**

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
भाग एक-एकत्रित निधी Part I-CONSOLIDATED FUND				
जमा/Receipts				
एक. महसुली जमा				
I. REVENUE RECEIPTS				
ए. कर महसूल				
A. Tax Revenue				
(ए) वस्तु व सेवा कर				
(a) Goods and Services Tax				
0005, केंद्रीय वस्तु व सेवा कर	1,69,50,64,00	2,08,64,31,00	2,08,67,65,00	2,35,57,48,00
0005, Central Goods and Services Tax (CGST)				
0006, राज्य वस्तु व सेवा कर (एसजीएसटी)	12,12,55,55,55	13,60,41,00,00	14,47,91,00,00	15,57,55,59,09
0006, State Goods and Services Tax (SGST)				
एकूण-(ए) /Total-(a)	13,82,06,19,55	15,69,05,31,00	16,56,58,65,00	17,93,13,07,09
(बी) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर				
(b) Taxes on Income and Expenditure				
0020, निगम कर	2,01,25,45,00	2,06,52,21,00	2,14,32,74,00	2,41,97,44,00
0020, Corporation Tax				
0021, निगम कराव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	1,96,34,49,00	2,00,91,81,00	2,36,09,08,00	2,66,62,74,00
0021, Taxes on Income other than Corpo- ration Tax				
0028, उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर	29,30,85,67	33,00,00,00	40,00,00,00	35,00,00,00
0028, Other Taxes on Income and Expen- diture				
एकूण-(बी) /Total-(b)	4,26,90,79,67	4,40,44,02,00	4,90,41,82,00	5,43,60,18,00
(सी) मालमत्ता, भांडवली आणि इतर व्यवहार यांवरील कर				
(c) Taxes on Property, Capital and Other Transactions				
0029, जमीन महसूल	24,31,40,73	45,00,00,00	25,00,00,00	30,00,00,00
0029, Land Revenue				
0030, मुद्रांक व नोंदणी फी	4,52,85,66,52	4,50,00,00,00	5,15,00,00,00	5,50,00,00,00
0030, Stamps and Registration Fees				
0032, संपत्ती कर	0	-54,00	4,51,18,00	-77,00
0032, Taxes on Wealth				
एकूण-(सी) /Total-(c)	4,77,17,07,25	4,94,99,46,00	5,44,51,18,00	5,79,99,23,00

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(डी) वस्तु व सेवा याव्यतिरीक्त विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील कर				
(d) Taxes on Commodities and Services other than Goods and Services Tax				
0037, सीमा शुल्क	23,58,10,00	20,46,86,00	23,84,59,00	15,72,32,00
0037, Customs				
0038, संघ उत्पादन शुल्क	7,39,80,00	8,57,28,00	8,96,13,00	9,40,16,00
0038, Union Excise Duties				
0039, राज्य उत्पादन शुल्क	2,15,07,01,54	2,51,99,99,99	2,90,00,00,00	3,05,00,00,00
0039, State Excise				
0040, विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर	5,45,68,17,76	5,62,00,00,00	6,20,50,00,00	6,25,00,00,00
0040, Taxes on Sales, Trade etc.				
0041, वाहनांवरील कर	1,17,40,42,19	1,24,99,99,99	1,50,00,00,00	1,48,75,00,00
0041, Taxes on Vehicles				
0042, माल व उतारुंवरील कर	15,82,11,21	17,59,99,99	17,60,00,00	17,60,00,00
0042, Taxes on Goods and Passengers				
0043, वीजेवरील कर व शुल्क	1,47,20,86,29	1,20,00,00,00	1,40,00,00,00	1,41,80,00,00
0043, Taxes and Duties on Electricity				
0044, सेवा कर	94,58,75	12,95,00	12,58,00	2,59,00
0044, Service Tax				
0045, विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	15,62,14,42	16,80,00,00	17,96,55,00	19,69,73,00
0045, Other Taxes and Duties on Commodities and Services				
एकूण-(डी) /Total-(d)	10,88,73,22,16	11,22,57,08,97	12,68,99,85,00	12,82,99,80,00
(एकूण-ए)/(Total-A)	33,74,87,28,63	36,27,05,87,97	39,60,51,50,00	41,99,72,28,09
बी. कराव्यतिरीक्त महसूल				
B. Non-Tax Revenue				
(ए) आर्थिक सेवा				
(a) Fiscal Services				
0047, इतर आर्थिक सेवा	1,12	0	0	0
0047, Other Fiscal Services				
एकूण-(ए) /Total-(a)	1,12	0	0	0
(बी) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा				
(b) Interest Receipts, Dividends and Profits				
0049, व्याजाच्या जमा रकमा	24,30,20,18	30,00,00,00	30,00,00,00	31,50,00,00
0049, Interest Receipts				

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
0050, लाभांश व नफा	36,01,07	1,00,00,00	1,00,00,00	1,05,00,00
0050, Dividends and Profits				
एकूण-(बी) /Total-(b)	24,66,21,25	31,00,00,00	31,00,00,00	32,55,00,00
(सी) कराव्यतिरिक्त इतर महसूल				
(c) Other Non-Tax Revenue				
(एक) सर्वसाधारण सेवा				
(i) General Services				
0051, लोकसेवा आयोग	44,32,47	7,00,00,00	7,00,00,00	7,35,00,00
0051, Public Service Commission				
0055, पोलीस	8,73,30,78	9,00,00,00	9,50,00,00	10,45,00,00
0055, Police				
0056, तुरुंग	12,63,18	19,99,99	20,00,00	21,00,00
0056, Jails				
0057, पुरवठा व विनियोग	18	0	0	0
0057, Supplies and Disposals				
0058, लेखनसामग्री व मुद्रण	96,27,82	1,25,00,00	1,25,00,00	1,31,25,00
0058, Stationery and Printing				
0059, सार्वजनिक बांधकामे	4,05,48,81	4,50,00,00	4,50,00,00	4,72,50,00
0059, Public Works				
0070, इतर प्रशासनिक सेवा	8,50,37,71	18,00,00,00	18,00,00,00	18,90,00,00
0070, Other Administrative Services				
0071, निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ यांच्या संबंधातील अंशदानाच्या व वसुलीच्या रकमा	1,82,31,63	2,20,00,00	2,20,00,00	2,31,00,00
0071, Contributions and Recoveries towards Pension and Other Retirement Benefits				
0075, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	3,66,71,39	4,20,00,00	4,20,00,00	4,41,00,00
0075, Miscellaneous General Services				
एकूण-(एक) /Total-(i)	28,31,43,97	46,34,99,99	46,85,00,00	49,66,75,00
(दोन) सामाजिक सेवा				
(ii) Social Services				
0202, शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती	4,83,94,66	6,00,00,00	6,00,00,00	6,30,00,00
0202, Education, Sports, Art and Culture				
0210, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	8,99,46,98	5,50,00,00	5,50,00,00	5,77,50,00
0210, Medical and Public Health				
0211, कुटुंब कल्याण	16,90,92	50,00,00	50,00,00	52,50,00
0211, Family Welfare				

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
0215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता	1,06,38,70	1,00,00,00	1,00,00,00	1,05,00,00
0215, Water Supply and Sanitation				
0216, गृहनिर्माण	1,21,15,34	2,50,00,00	1,00,00,00	1,00,00,00
0216, Housing				
0217, नगर विकास	17,08,45,67	20,00,00,00	18,00,00,00	22,00,00,00
0217, Urban Development				
0220, माहिती व प्रसिद्धी	83,16	4,00,00	4,00,00	4,20,00
0220, Information and Publicity				
0230, कामगार व सेवायोजन	1,01,21,68	1,25,00,00	1,25,00,00	1,31,25,00
0230, Labour and Employment				
0235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	4,28,87,33	4,50,00,00	4,50,00,00	4,72,50,00
0235, Social Security and Welfare				
0250, इतर सामाजिक सेवा	1,83,93,82	2,00,00,00	2,00,00,00	2,10,00,00
0250, Other Social Services				
एकूण-(दोन)/Total-(ii)	40,51,18,26	43,29,00,00	39,79,00,00	44,82,95,00
(तीन) आर्थिक सेवा				
(iii) Economic Services				
0401, पीक संवर्धन	2,05,10,14	2,50,00,00	2,50,00,00	2,62,50,00
0401, Crop Husbandry				
0403, पशु संवर्धन	77,18,19	88,19,00	88,19,00	92,60,00
0403, Animal Husbandry				
0404, दुग्धव्यवसाय विकास	55,28,89	1,50,00,00	1,50,00,00	1,57,50,00
0404, Dairy Development				
0405, मत्स्यव्यवसाय	5,69,07	25,00,00	25,00,00	26,25,00
0405, Fisheries				
0406, वनीकरण व वन्यजीवन	3,09,85,75	3,30,00,00	3,30,00,00	3,46,50,00
0406, Forestry and Wild Life				
0408, अन्न साठवण व वखार साठवण	3,48,40	10,00,00	10,00,00	10,50,00
0408, Food Storage and Warehousing				
0425, सहकार	1,30,70,81	1,50,00,00	1,50,00,00	1,57,50,00
0425, Co-operation				
0435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम	14,94,34	25,00,00	25,00,00	26,25,00
0435, Other Agricultural Programmes				
0506, जमीन सुधारणा	54,86,65	60,00,00	60,00,00	63,00,00
0506, Land Reforms				
0515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	1,06,44,34	1,25,00,00	1,25,00,00	1,31,25,00

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
0515, Other Rural Development				
Programmes				
0551, डोंगराळ क्षेत्रे	1,22,38	2,00,00	2,00,00	2,10,00
0551, Hill Areas				
0700, मोठे पाटबंधारे	1,25,30,24	34,00,00,01	34,00,00,00	34,00,00,00
0700, Major Irrigation				
0701, मध्यम पाटबंधारे	1,09,33,60	4,50,00,01	5,00,00,00	6,00,00,00
0701, Medium Irrigation				
0702, लहान पाटबंधारे	1,42,20,85	1,00,00,01	1,00,00,00	1,30,00,00
0702, Minor Irrigation				
0801, वीज	40,76,37	1,60,00,01	1,60,00,00	1,60,00,00
0801, Power				
0802, पेट्रोलियम	22,78	9,00	9,00	9,00
0802, Petroleum				
0810, उर्जेची अपारंपारिक साधने	19,46,82	10,00,00	10,00,00	10,50,00
0810, Non Conventional Sources of Energy				
0851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	4,00,15	5,00,00	5,00,00	5,25,00
0851, Village and Small Industries				
0852, उद्योग	2,00,52	5,00,00	5,00,00	5,25,00
0852, Industries				
0853, अलोहयुक्त खाणकाम व धातूशास्त्रीय उद्योग	55,78,20,20	63,00,00,00	70,00,00,00	80,00,00,00
0853, Non-Ferrous Mining and Metallurgical Industries				
0875, इतर उद्योग	0	0	0	0
0875, Other Industries				
1001, भारतीय रेल्वे संकीर्ण जमा	0	2,00,00,00	2,00,00,00	2,10,00,00
1001, Indian Railways - Miscellaneous				
Receipts				
1051, बंदरे व दीपग्रहे	72,57	0	0	0
1051, Ports and Light Houses				
1054, रस्ते व पूल	3,24,75,76	1,20,00,00	1,20,00,00	1,26,00,00
1054, Roads and Bridges				
1452, पर्यटन	1,77,73	15,42,00	15,42,00	16,19,00
1452, Tourism				
1475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	1,13,99,83	1,25,00,00	1,25,00,00	1,31,25,00

एक - महसुली जमेचे विवरणपत्र / I - Statement of Revenue Receipts

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
1475, Other General Economic Services				
एकूण-तीन/Total-(iii)	74,27,56,38	1,21,05,70,04	1,28,55,70,00	1,40,70,48,00
एकूण-(सी)/(Total-c)	1,43,10,18,61	2,10,69,70,03	2,15,19,70,00	2,35,20,18,00
(एकूण-बी)/(Total-B)	1,67,76,40,98	2,41,69,70,03	2,46,19,70,00	2,67,75,18,00
सी. सहायक अनुदाने व अंशदाने C. Grants-In-Aid and Contributions				
1601, केंद्र शासनाकडून सहायक अनुदाने 1601, Grants-in-aid from Central Government	5,14,14,23,66	6,26,47,02,47	6,54,44,32,93	5,20,10,65,91
एकूण-(सी)/(Total-C)	5,14,14,23,66	6,26,47,02,47	6,54,44,32,93	5,20,10,65,91
एकूण-एक महसुली जमा/Total-I REVENUE RECEIPT	40,56,77,93,27	44,95,22,60,47	48,61,15,52,93	49,87,58,12,00

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
खर्च /Expenditure				
दोन.महसूली खर्च				
II.REVENUE EXPENDITURE				
ए. सर्वसाधारण सेवा				
A. General Services				
(ए) राज्याची अंगे				
(a) Organs of State				
2011,संसद/राज्य/संघराज्य क्षेत्र विधानमंडळे	2,92,58,41	6,10,87,48	6,50,76,57	5,43,68,58
2011, Parliament/State/Union Territory Legislatures				
2012,राष्ट्रपती, उपराष्ट्रपती/राज्यपाल/संघ राज्यक्षेत्रांचे प्रशासक	30,07,43	36,68,50	40,37,17	45,14,30
2012,President, Vice-President/Governor/Administrator of Union Territories				
2013,मंत्रिपरिषद	22,33,59	37,47,13	31,26,67	39,35,60
2013,Council of Ministers				
2014,न्यायदान	31,57,15,69	40,24,85,44	57,99,63,17	45,07,75,45
2014,Administration of Justice				
2015,निवडणुका	3,12,47,93	3,45,69,11	4,88,99,94	35,63,19,08
2015,Elections				
एकूण-(ए) /Total-(a)	38,14,63,05	50,55,57,66	70,11,03,52	86,99,13,01
(बी) आर्थिक सेवा				
(b) Fiscal Services				
(एक) उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसूली				
(i) Collection of Taxes on Income and Expenditure				
2020,उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली	40,15,75	45,72,99	45,67,93	52,72,29
2020,Collection of Taxes on Income and Expenditure				
एकूण-(एक)/Total-(i)	40,15,75	45,72,99	45,67,93	52,72,29
(दोन) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील करांची वसुली				
(ii) Collection of Taxes on Property and Capital transactions				
2029,जमीन महसूल	5,93,32,31	7,41,12,37	7,17,45,31	7,71,07,54
2029,Land Revenue				
2030,मुद्रांक व नोंदणी	4,12,52,30	3,24,39,39	4,12,17,74	3,66,56,09
2030,Stamps and Registration				
एकूण-(दोन)/Total-(ii)	10,05,84,61	10,65,51,76	11,29,63,05	11,37,63,63

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(तीन) विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील करांची वसुली (iii) Collection of Taxes on Commodities and Services				
2039,राज्य उत्पादन शुल्क 2039,State Excise	2,13,31,72	2,49,23,49	2,46,63,95	2,87,14,39
2040,विक्री, व्यापार इत्यादींवरील कर 2040,Taxes on Sales, Trade etc.	9,53,39,69	10,60,76,51	10,58,00,17	11,85,01,71
2041,वाहनांवरील कर 2041,Taxes on Vehicles	37,14,43,77	21,27,84,51	46,93,67,58	27,44,94,41
2045,विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क 2045,Other Taxes and Duties on Commodities and Services	1,12,02,97	1,35,16,36	1,33,45,70	1,58,70,84
एकूण-(तीन) /Total-(iii)	49,93,18,15	35,73,00,87	61,31,77,40	43,75,81,35
(एकूण-बी) / (Total-b)	60,39,18,51	46,84,25,62	73,07,08,38	55,66,17,27
(सी) व्याज प्रदान व ऋण सेवा (c) Interest payment and servicing of Debt				
2048,ऋण कमी करणे किंवा ऋण प्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन 2048,Appropriation for Reduction or Avoid- ance of Debt	15,00,00,00	30,00,00,00	30,00,00,00	40,00,00,00
2049,व्याज प्रदाने 2049,INTEREST PAYMENTS	4,16,89,15,71	5,06,47,64,25	4,85,77,84,02	5,67,27,20,38
एकूण-(सी) /Total-(c)	4,31,89,15,71	5,36,47,64,25	5,15,77,84,02	6,07,27,20,38
(डी) प्रशासकीय सेवा (d) Administrative Services				
2051,लोकसेवा आयोग 2051,Public Service Commission	1,00,27,31	1,06,41,32	1,15,24,61	1,18,05,93
2052,सचिवालयीन-सर्वसाधारण सेवा 2052,Secretariat-General Services	6,73,75,06	16,45,15,73	13,21,08,04	16,26,39,80
2053,जिल्हा प्रशासन 2053,District Administration	1,04,70,03,18	1,19,55,85,67	1,19,68,51,86	1,44,09,53,87
2054,कोषागार व लेखा प्रशासन 2054,Treasury and Accounts Administration	4,63,91,14	5,07,24,46	4,99,50,68	5,61,12,61
2055,पोलीस 2055,Police	1,95,14,70,88	2,58,32,61,38	2,27,34,90,47	2,83,96,37,19
2056,तुरुंग 2056,Jails	4,65,90,75	5,71,26,80	7,44,93,30	7,19,80,25

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
2057,पुरवठा व विनियोग	2,68,79	3,19,20	2,77,39	3,12,46
2057,Supplies and Disposals				
2058,लेखनसामग्री व मुद्रण	1,89,52,05	2,21,60,15	2,28,58,52	2,61,31,91
2058,Stationery and Printing				
2059,सार्वजनिक बांधकामे	16,87,20,75	21,80,76,57	19,35,77,63	18,81,28,80
2059,Public Works				
2070,इतर प्रशासनिक सेवा	5,88,63,92	33,56,63,40	8,34,62,72	34,51,84,31
2070, Other Administrative Services				
एकूण-(डी) /Total-(d)	3,41,56,63,83	4,63,80,74,68	4,03,85,95,22	5,14,28,87,13
(ई) निवृत्तीवेतने व संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा				
(e) Pensions and Miscellaneous General Services				
2071,निवृत्तीवेतने व इतर सेवानिवृत्ती लाभ	4,31,08,66,34	5,47,36,94,26	4,59,08,43,86	5,98,16,87,78
2071,Pensions and Other Retirement Benefits				
2075,संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	2,82,54,14	3,60,98,60	4,06,60,28	5,39,39,39
2075,Miscellaneous General Services				
एकूण-(ई) /Total-(e)	4,33,91,20,48	5,50,97,92,86	4,63,15,04,14	6,03,56,27,17
(एकूण-ए)/(Total-A)	13,05,90,81,58	16,48,66,15,07	15,25,96,95,28	18,67,77,64,96
बी. सामाजिक सेवा				
B. Social Services				
(ए) शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती				
(a) Education, Sports, Art and Culture				
2202,सर्वसाधारण शिक्षण	7,60,76,91,46	8,25,08,30,88	8,91,96,90,94	9,15,72,12,28
2202,General Education				
2203,तंत्र शिक्षण	35,81,42,48	37,85,12,37	35,65,25,99	38,10,08,53
2203,Technical Education				
2204,क्रीडा व युवक सेवा	5,49,31,40	8,43,60,95	12,16,42,26	9,23,61,48
2204,Sports and Youth Services				
2205,कला व संस्कृती	10,03,30,85	19,44,12,34	21,62,43,40	20,55,30,97
2205,Art and Culture				
एकूण-(ए) /Total-(a)	8,12,10,96,19	8,90,81,16,54	9,61,41,02,59	9,83,61,13,26
(बी) आरोग्य व कुटुंब कल्याण				
(b) Health and Family Welfare				
2210,वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	1,73,39,72,01	2,01,66,96,23	2,26,03,24,44	2,20,98,69,05
2210,Medical and Public Health				
2211,कुटुंब कल्याण	13,23,52,09	16,80,30,28	17,09,90,96	19,76,14,34
2211,Family Welfare				
एकूण-(बी) /Total-(b)	1,86,63,24,10	2,18,47,26,51	2,43,13,15,40	2,40,74,83,39

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(सी) पाणी पुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास				
(c) Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Development				
2215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता	51,66,58,95	1,08,41,60,42	1,65,90,55,97	70,91,21,63
2215, Water Supply and Sanitation				
2216, गृहनिर्माण	37,84,30,86	53,24,70,02	58,97,36,18	62,76,64,55
2216, Housing				
2217, नगर विकास	1,33,00,32,93	1,85,44,99,79	2,25,81,32,51	1,91,22,81,66
2217, Urban Development				
एकूण-(सी) /Total-(c)	2,22,51,22,74	3,47,11,30,23	4,50,69,24,66	3,24,90,67,84
(डी) माहिती व प्रसारण				
(d) Information and Broadcasting				
2220, माहिती व प्रसिद्धी	1,35,22,72	6,13,45,05	3,67,77,92	6,67,50,79
2220, Information and Publicity				
एकूण-(डी) /Total-(d)	1,35,22,72	6,13,45,05	3,67,77,92	6,67,50,79
(ई) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीय व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण				
(e) Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities				
2225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्गीय व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण	1,87,45,50,69	2,30,99,29,74	2,70,46,79,14	2,48,49,38,90
2225, Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities				
एकूण-(ई) /Total-(e)	1,87,45,50,69	2,30,99,29,74	2,70,46,79,14	2,48,49,38,90
(एफ) कामगार व कामगार कल्याण				
(f) Labour and Labour Welfare				
2230, कामगार, सेवायोजन आणि कौशल्य विकास	15,09,35,46	25,74,66,56	23,74,97,09	26,75,95,87
2230, Labour, Employment and Skill Development				
एकूण-(एफ) /Total-(f)	15,09,35,46	25,74,66,56	23,74,97,09	26,75,95,87
(जी) समाजकल्याण व पोषण आहार				
(g) Social Welfare and Nutrition				
2235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	73,01,06,23	81,19,02,94	1,33,37,72,54	1,04,05,38,17
2235, Social Security and Welfare				
2236, पोषण आहार	50,92,12,30	40,95,69,68	53,18,33,85	39,53,15,26
2236, Nutrition				

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
2245,नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी सहाय्य	81,92,57,26	75,37,77,86	92,99,79,74	80,92,17,37
2245,Relief on Account of Natural Calamities				
एकूण-(जी)/Total-(g)	2,05,85,75,79	1,97,52,50,48	2,79,55,86,13	2,24,50,70,80
(एच) इतर				
(h) Others				
2250,इतर सामाजिक सेवा	-45,92	11,75,31	11,71,49	11,83,26
2250,Other Social Services				
2251,सचिवालयीन - सामाजिक सेवा	2,28,33,77	4,38,94,17	3,41,32,89	3,94,29,64
2251,Secretariat-Social Services				
एकूण-(एच) /Total-(h)	2,27,87,85	4,50,69,48	3,53,04,38	4,06,12,90
(एकूण-बी)/(Total-B)	16,33,29,15,54	19,21,30,34,59	22,36,21,87,31	20,59,76,33,75
सी. आर्थिक सेवा				
C. Economic Services				
(ए) कृषि व संलग्न कार्यक्रम				
(a) Agriculture and Allied Activities				
2401,पीकसंवर्धन	83,54,14,72	92,10,74,63	1,87,04,41,70	1,29,31,33,95
2401,Crop Husbandry				
2402,मृद व जलसंधारण	4,20,77,96	6,19,73,21	5,67,99,41	6,75,83,00
2402,Soil and Water Conservation				
2403,पशु संवर्धन	16,13,11,19	19,20,64,90	19,28,89,91	24,98,52,32
2403,Animal Husbandry				
2404,दुग्धव्यवसाय विकास	2,53,08,98	3,25,26,55	6,03,85,96	2,76,14,57
2404,Dairy Development				
2405,मत्स्यव्यवसाय	2,81,08,35	5,01,65,88	7,15,20,24	5,98,37,45
2405,Fisheries				
2406,वनीकरण व वन्यजीवन	27,04,92,47	36,03,96,08	33,72,81,32	41,93,67,40
2406,Forestry and Wild Life				
2408,अन्न साठवण व वखार	39,94,49,70	31,70,57,40	39,78,46,32	15,69,76,99
2408,Food Storage and Warehousing				
2415,कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण	16,81,98,65	20,28,75,74	19,88,66,39	21,07,66,17
2415,Agricultural Research and Education				
2425,सहकार	19,40,22,62	18,63,98,73	29,43,10,74	18,20,88,33
2425,Co-operation				
2435,इतर कृषिविषयक कार्यक्रम	55,82,13,48	56,26,54	42,78,65	9
2435,Other Agricultural Programmes				
एकूण-(ए) /Total-(a)	2,68,25,98,12	2,33,01,59,66	3,48,46,20,64	2,66,72,20,27

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(बी) ग्राम विकास				
(b) Rural Development				
2501,ग्रामविकासासाठी विशेष कार्यक्रम	8,88,49,59	20,51,77,55	27,92,92,95	18,65,47,63
2501,Special Programmes for Rural Development				
2505,ग्रामीण रोजगार	51,75,42,06	92,30,39,34	83,92,55,06	81,44,65,46
2505,Rural Employment				
2515,इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम	82,88,12,29	73,28,25,05	1,05,82,82,60	75,40,96,41
2515,Other Rural Development Programmes				
एकूण-(बी) /Total-(b)	1,43,52,03,94	1,86,10,41,94	2,17,68,30,61	1,75,51,09,50
(सी) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम				
(c) Special Areas Programmes				
2551,डोंगराळ क्षेत्रे	90,63	1,47,00	1,11,19	1,62,09
2551,Hill Areas				
एकूण-(सी) /Total-(c)	90,63	1,47,00	1,11,19	1,62,09
(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण				
(d) Irrigation and Flood Control				
2700,मोठे पाटबंधारे	0	0	21	1,52,32,02
2700,Major Irrigation				
2701,मध्यम पाटबंधारे	15,98,08,28	18,90,83,47	14,50,44,20	18,80,71,60
2701,Medium Irrigation				
2702,लहान पाटबंधारे	6,66,98,95	8,35,75,59	8,53,13,57	9,11,84,87
2702,Minor Irrigation				
2705,लाभक्षेत्र विकास	18,13,95	25,37,44	20,44,43	27,65,43
2705,Command Area Development				
2711,पूर नियंत्रण व जलनिस्सारण	28,89,19	36,37,02	69,40,73	53,55,12
2711,Flood Control and Drainage				
एकूण-(डी) /Total-(d)	23,12,10,37	27,88,33,52	23,93,43,14	30,26,09,04
(ई) ऊर्जा				
(e) Energy				
2801,वीज	1,34,84,16,48	94,69,13,89	1,30,84,23,24	97,36,54,65
2801,Power				
2810,नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा	4,00,69,48	9,77,92,99	6,88,09,40	15,10,82,36
2810,New and Renewable Energy				
एकूण-(ई) /Total-(e)	1,38,84,85,96	1,04,47,06,88	1,37,72,32,64	1,12,47,37,01

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(एफ) उद्योग व खनिजे				
(f) Industry and Minerals				
2851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग 2851, Village and Small Industries	7,97,42,59	13,36,66,04	15,43,21,37	12,89,26,52
2852, उद्योग 2852, Industries	60,53,99,37	34,38,41,44	59,63,44,24	39,50,63,39
2853, अलोहयुक्त खाणकाम आणि धातू शास्त्रीय उद्योग 2853, Non-ferrous Mining and metallurgical Industries	27,37,69	36,41,12	2,21,29,20	2,06,56,56
एकूण-(एफ) / Total-(f)	68,78,79,65	48,11,48,60	77,27,94,81	54,46,46,47
(जी) वाहतूक व दळणवळणाची साधने				
(g) Transport & Communication				
3001, भारतीय रेल्वे- धोरण निश्चिती, संचालन, संशोधन व इतर संकीर्ण संघटना 3001, Indian Railways - Policy Formulation, Direction, Research and Other Miscellaneous Organisation	9,65,56,00	9,45,00,00	9,45,00,00	9,00,00,00
3051, बंदरे व दीपगृहे 3051, Ports and Light Houses	1,05,14,73	4,33,08,91	3,56,69,94	4,91,87,77
3053, नागरी विमान चालन 3053, Civil Aviation	4,15,56,07	5,79,08,75	4,98,06,89	9,14,47,12
3054, मार्ग व पूल 3054, Roads and Bridges	1,02,57,48,91	89,00,42,94	95,18,25,57	87,61,32,68
3055, मार्ग परिवहन 3055, Road Transport	3,33,83,00	19,53,00,22	13,69,64,03	22,70,00,21
3056, अंतर्देशीय जल परिवहन 3056, Inland Water Transport	14,04,42	17,70,00	16,80,00	19,62,32
एकूण-(जी) / Total-(g)	1,20,91,63,13	1,28,28,30,82	1,27,04,46,43	1,33,57,30,10
(आय) विज्ञान, तंत्रशास्त्र व पर्यावरण				
(i) Science, Technology and Environ- ment				
3402, अवकाश संशोधन 3402, Space Research	1,25	25,94	18,41	36,63
3425, इतर वैज्ञानिक संशोधन 3425, Other Scientific Research	78,09,98	1,50,00,00	1,50,00,00	38,00,00
3435, परिस्थितिकी व पर्यावरण 3435, Ecology and Environment	7,05,05,67	9,17,42,71	8,96,42,71	10,24,73,69
एकूण-(आय) / Total-(i)	7,83,16,90	10,67,68,65	10,46,61,12	10,63,10,32

दोन-महसुली लेख्यांवरील खर्चाचे विवरणपत्र/ II - Statement of Expenditure on Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा				
(j) General Economic Services				
3451,सचिवालयीन - आर्थिक सेवा	25,09,12,54	16,54,56,59	15,39,16,97	18,12,59,42
3451,Secretariat-Economic Services				
3452,पर्यटन	10,36,56,80	22,51,53,23	15,27,17,04	24,90,79,00
3452,Tourism				
3454,जनगणना सर्वेक्षण व सांख्यिकी	66,28,04	1,13,58,43	89,85,99	1,21,82,59
3454,Census Surveys and Statistics				
3456,नागरी पुरवठा	0	2	0	2
3456,Civil Supplies				
3475,इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	78,47,81	87,69,31	85,63,57	91,27,46
3475,Other General Economic Services				
एकूण-(जे) /Total-(j)	36,90,45,19	41,07,37,58	32,41,83,57	45,16,48,49
(एकूण-सी)/(Total-C)	8,08,19,93,89	7,79,63,74,65	9,75,02,24,15	8,28,81,73,29
डी. सहायक अनुदाने व अंशदाने				
D. Grants-in-aid and contributions				
3604,स्थानिक संस्था व पंचायतराज संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	3,28,74,49,11	3,06,84,78,10	3,19,26,10,26	3,28,56,16,00
3604,Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions				
(एकूण -डी)/(Total-D)	3,28,74,49,11	3,06,84,78,10	3,19,26,10,26	3,28,56,16,00
एकूण -दोन महसुली खर्च /Total-II REVENUE EXPENDITURE	40,76,14,40,12	46,56,45,02,41	50,56,47,17,00	50,84,91,88,00
महसुलापेक्षा जादा असलेला खर्च/Excess Over Revenue	19,36,46,85	1,61,22,41,94	1,95,31,64,07	97,33,76,00

तीन-महसुली लेख्यांबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
खर्च / Expenditure				
तीन. भांडवली खर्च				
III. CAPITAL EXPENDITURE				
ए. सर्वसाधारण सेवांचा भांडवली लेखा				
A. Capital Account of General Services				
4055,पोलिसांवरील भांडवली खर्च	5,57,20,48	10,73,76,98	13,14,80,21	9,41,51,37
4055,Capital Outlay on Police				
4058,लेखनसामग्री व मुद्रण यांवरील भांडवली खर्च	31,83,62	80,00,00	64,00,00	80,00,00
4058,Capital Outlay on Stationery and Printing				
4059,सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च	15,34,77,61	32,41,17,44	31,14,47,61	38,82,74,05
4059,Capital Outlay on Public Works				
4070,इतर प्रशासनिक सेवांवरील भांडवली खर्च	14,02,74,59	16,33,36,06	28,22,71,39	21,46,71,63
4070,Capital Outlay on Other Administrative Services				
(एकूण-ए)/(Total-A)	35,26,56,30	60,28,30,48	73,15,99,21	70,50,97,05
बी. सामाजिक सेवांचा भांडवली लेखा				
B. Capital Account of Social Services				
(ए) शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली लेखा				
(a) Capital Account of Education, Sports, Art and Culture				
4202,शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांवरील भांडवली खर्च	3,48,74,69	6,24,29,29	10,58,83,14	5,46,88,28
4202,Capital Outlay on Education, Sports, Art and Culture				
एकूण-(ए) /Total-(a)	3,48,74,69	6,24,29,29	10,58,83,14	5,46,88,28
(बी) आरोग्य व कुटुंब कल्याण यांवरील भांडवली लेखा				
(b) Capital Account of Health and Family Welfare				
4210,वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य यांवरील भांडवली खर्च	17,24,17,38	31,67,88,77	63,17,16,61	35,75,94,25
4210,Capital Outlay on Medical and Public Health				
एकूण-(बी) /Total-(b)	17,24,17,38	31,67,88,77	63,17,16,61	35,75,94,25

तीन-महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(सी) पाणी पुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास यांवरील भांडवली लेखा				
(c) Capital Account of Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Development				
4215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांवरील भांडवली खर्च	1,77,46,00	3	3	2
4215, Capital Outlay on Water Supply and Sanitation				
4216, गृहनिर्माणावरील भांडवली खर्च	3,12,45,93	8,37,61,35	6,97,76,40	9,14,16,30
4216, Capital Outlay on Housing				
4217, नगर विकासावरील भांडवली खर्च	50,48,96,79	22,16,00,01	85,01,00,02	27,35,00,01
4217, Capital Outlay on Urban Development				
एकूण-(सी) / Total-(c)	55,38,88,72	30,53,61,39	91,98,76,45	36,49,16,33
(ई) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्गीय व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली लेखा				
(e) Capital Account of Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes & Minorities				
4225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्गीय व अल्पसंख्याक यांचे कल्याण यांवरील भांडवली खर्च	12,79,04,91	16,88,07,23	18,32,24,15	20,35,99,78
4225, Capital Outlay on Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Other Backward Classes and Minorities				
एकूण-(ई) / Total-(e)	12,79,04,91	16,88,07,23	18,32,24,15	20,35,99,78
(जी) समाजकल्याण व पोषण आहार यांवरील भांडवली लेखा				
(g) Capital Account of Social Welfare and Nutrition				
4235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांवरील भांडवली खर्च	91,53,61	2,60,04,14	3,70,86,14	2,79,03,14
4235, Capital Outlay on Social Security and Welfare				
4236, पोषण आहारावरील भांडवली खर्च	0	37,00,00	37,00,00	5,00,00
4236, Capital Outlay on Nutrition				
एकूण-(जी) / Total-(g)	91,53,61	2,97,04,14	4,07,86,14	2,84,03,14
(एच) इतर सामाजिक सेवा यांवरील भांडवली लेखा				
(h) Capital Account of Other Social Services				
4250, इतर सामाजिक सेवा यांवरील भांडवली खर्च	1,51,80,30	4,83,67,93	5,17,20,47	5,77,03,15
4250, Capital Outlay on Other Social Services				

तीन-महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
एकूण-(एच) /Total-(h)	1,51,80,30	4,83,67,93	5,17,20,47	5,77,03,15
(एकूण-बी) / (Total-B)	91,34,19,61	93,14,58,75	1,93,32,06,96	1,06,69,04,93
सी. आर्थिक सेवांचा भांडवली लेखा				
C. Capital Account of Economic Services				
(ए) कृषि व संलग्न कार्यक्रम यांवरील भांडवली लेखा				
(a) Capital Account of Agriculture and Allied Activities				
4402, मृद व जलसंधारण यांवरील भांडवली खर्च	21,52,57,45	34,33,93,31	32,90,72,13	37,24,83,32
4402, Capital Outlay on Soil and Water Conservation				
4403, पशु संवर्धनावरील भांडवली खर्च	55,43,77	1,24,47,70	1,21,37,60	1,31,43,89
4403, Capital Outlay on Animal Husbandry				
4405, मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च	94,48,11	2,29,25,93	2,37,28,35	2,57,99,36
4405, Capital Outlay on Fisheries				
4406, वनीकरण व वन्यजीवन यांवरील भांडवली खर्च	14,32,32,10	17,45,53,55	15,51,35,72	16,94,13,27
4406, Capital Outlay on Forestry and Wild Life				
4408, अन्न साठवण व वखार यांवरील भांडवली खर्च	32,28,40,25	25,99,22,66	15,18,18,34	25,79,08,06
4408, Capital Outlay on Food Storage and Warehousing				
4415, कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण यांवरील भांडवली खर्च	21,58,57	35,50,00	25,70,70	40,10,91
4415, Capital Outlay on Agricultural Research and Education				
4425, सहकारावरील भांडवली खर्च	1,68,75,47	3,25,50,07	2,23,90,87	2,28,12,24
4425, Capital Outlay on Co-operation				
4435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रम यावरील भांडवली खर्च	99,36,00	2,82,44,00	2,00,90,79	2,72,00,01
4435, Capital Outlay on Other Agricultural Programmes				
एकूण-(ए) /Total-(a)	72,52,91,72	87,75,87,22	71,69,44,50	89,27,71,06
(बी) इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रमांवरील भांडवली खर्च				
(b) Capital Outlay on Other Rural Development				
4515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रम यांवरील भांडवली खर्च	23,56,06,00	66,97,78,91	36,56,03,98	62,30,51,86
4515, Capital Outlay on Other Rural Development Programmes				
एकूण-(बी) /Total-(b)	23,56,06,00	66,97,78,91	36,56,03,98	62,30,51,86

तीन-महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(सी) डोंगराळ प्रदेशावरील भांडवली खर्च				
(c) Capital Outlay on Hill Areas				
4551,डोंगराळ क्षेत्रे यांवरील भांडवली खर्च	1,67,74,10	1,90,00,00	1,33,00,00	2,55,00,00
4551,Capital Outlay on Hill Areas				
एकूण-(सी) /Total-(c)	1,67,74,10	1,90,00,00	1,33,00,00	2,55,00,00
(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण यांवरील भांडवली लेखा				
(d) Capital Account of Irrigation and Flood Control				
4700,मोठे पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च	6,41,64,82	82,23,14,13	90,82,60,62	85,46,89,18
4700,Capital Outlay on Major Irrigation				
4701,मध्यम पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च	86,99,91,16	50,82,24,22	41,70,83,59	54,32,43,02
4701,Capital Outlay on Medium Irrigation				
4702,लहान पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च	16,17,26,07	31,84,20,58	25,72,43,97	37,05,93,12
4702,Capital Outlay on Minor Irrigation				
4705,लाभक्षेत्र विकास यावरील भांडवली खर्च	0	3,39,06,00	3,16,58,03	3,58,67,00
4705,Capital Outlay on Command Area Development				
4711,पूरनियंत्रण प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च	1,60,41,26	3,40,72,09	3,71,29,32	3,58,22,07
4711,Capital Outlay Flood Control Projects				
एकूण-(डी) /Total-(d)	1,11,19,23,31	1,71,69,37,02	1,65,13,75,53	1,84,02,14,39
(ई) ऊर्जा यांवरील भांडवली लेखा				
(e) Capital Account of Energy				
4801,वीज प्रकल्पांवरील भांडवली खर्च	4,92,52,18	18,27,29,22	15,69,65,42	23,88,06,65
4801,CAPITAL OUTLAY ON POWER PROJECTS				
एकूण-(ई) /Total-(e)	4,92,52,18	18,27,29,22	15,69,65,42	23,88,06,65
(एफ) उद्योग व खनिजे यांवरील भांडवली लेखा				
(f) Capital Account of Industry and Minerals				
4851,ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यावरील भांडवली खर्च	-6,46	20,50,02	35,40,02	50,25,01
4851,Capital Outlay on Village and Small Industries				
4875,इतर उद्योगावरील भांडवली खर्च	72,52,00	1,50,00,00	95,00,00	2,50,00,00
4875,Capital Outlay on Other Industries				
एकूण-(एफ) /Total-(f)	72,45,54	1,70,50,02	1,30,40,02	3,00,25,01

तीन-महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्चाचे विवरणपत्र / III - Statement of Capital Expenditure Outside the Revenue Account

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(जी) वाहतूक यांवरील भांडवली लेखा				
(g) Capital Account of Transport				
5002, भारतीय रेल्वे वाणिज्यिक मार्ग यांवरील भांडवली खर्च	44,50,00	55,00,00	44,00,00	50,00,00
5002, Capital Outlay on Indian Railways-Commercial Lines				
5053, नागरी विमानचालनावरील भांडवली खर्च	55,00,00	1	1	1
5053, Capital Outlay on Civil Aviation				
5054, मार्ग व पूल यांवरील भांडवली खर्च	2,57,95,11,37	2,26,62,23,44	2,81,36,63,78	2,91,36,20,58
5054, Capital Outlay on Roads and Bridges				
5055, मार्ग परिवहन यांवरील भांडवली खर्च	7,98,65,31	5,31,00,00	11,44,58,86	5,31,00,01
5055, Capital Outlay on Road Transport				
एकूण-(जी)/Total-(g)	2,66,93,26,68	2,32,48,23,45	2,93,25,22,65	2,97,17,20,60
(एच) दळणवळणाची साधने यांवरील भांडवली लेखा				
(h) Capital Account of Communication				
5275, इतर दळणवळण सेवांवरिल भांडवली खर्च	3,77,73,00	2	2	2
5275, Capital Outlay on Other Communication Services				
एकूण-(एच) /Total-(h)	3,77,73,00	2	2	2
(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा यांवरील भांडवली लेखा				
(j) Capital Account of General Economic Services				
5452, पर्यटनावरिल भांडवली खर्च	47,43,57	3,39,45,99	4,29,56,79	5,37,81,48
5452, Capital outlay on Tourism				
5465, सर्वसाधारण वित्तीय व व्यापारी संस्थांमधील गुंतवणुका	85,31,20	36,83,00	60,79,13	20,00,00
5465, Investments in General Financial and Trading Institutions				
5475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांवरिल भांडवली खर्च	3,18,17,61	1,02,59,99	20,80,37	43,60,04
5475, Capital Outlay on Other General Economic Services				
एकूण-(जे) /Total-(j)	4,50,92,38	4,78,88,98	5,11,16,29	6,01,41,52
(एकूण-सी)/(Total-C)	4,89,82,84,91	5,85,57,94,84	5,90,08,68,41	6,68,22,31,11
एकूण-तीन भांडवली खर्च /Total-III CAPITAL EXPENDITURE	6,16,43,60,82	7,39,00,84,07	8,56,56,74,58	8,45,42,33,09

चार- ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / IV - Statement of Receipt Under Debt and Deposit Heads

(रु. हजारत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
जमा/Receipts				
ऋण जमा				
DEBT RECEIPTS				
ई- सरकारी ऋण				
E. Public Debt				
6003,राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	8,44,66,20,34	12,16,81,48,01	13,21,65,44,01	12,77,48,67,61
6003,Internal Debt of the State Government				
6004, केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	1,02,35,88,73	95,25,68,57	1,63,54,47,49	97,21,38,00
6004, Loans and Advances from the Central Government				
(एकूण-ई)/(Total-E)	9,47,02,09,07	13,12,07,16,58	14,85,19,91,50	13,74,70,05,61
एफ-कर्जे व आगाऊ रकमा				
F. Loans and Advances				
6202, शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती यांसाठी कर्जे	1,31,70	3,96,84	3,96,84	4,04,78
6202, Loans for Education,Sports,Art and Culture				
6211, कुटुंब कल्याण यासाठी कर्जे	1,48	0	0	0
6211, Loans for Family Welfare				
6215, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांसाठी कर्जे	19,42,66	34,19,66	34,19,66	34,88,05
6215, Loans for Water Supply and Sanitation				
6216, गृहनिर्माणासाठी कर्जे	49,42,19	1,21,21,60	1,21,21,60	1,23,64,03
6216, Loans for Housing				
6217, नगर विकासासाठी कर्जे	9,75,13	14,65,15	14,65,15	14,94,46
6217, Loans for Urban Development				
6225, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याणासाठी कर्जे	54,12	1,72,98	1,72,98	1,76,44
6225, Loans for Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes ,Other Backward Classes and Minorities				
6235, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण यांसाठी कर्जे	1,05	0	0	0
6235, Loans for Social Security and Welfare				
6245, नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी कर्जे	53,67	91,27	91,27	93,10
6245, Loans for Relief on Account of Natural Calamities				
6250, इतर सामाजिक सेवांसाठी कर्जे	1,37,56	6,91,98	6,91,98	7,05,82
6250, Loans for Other Social Services				
6401, पीक संवर्धनासाठी कर्जे	2	8,33	8,33	8,50
6401, Loans for Crop Husbandry				
6402, मृद व जलसंधारण यांसाठी कर्जे	22,80	46,22	46,22	47,14

चार- ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / IV - Statement of Receipt Under Debt and Deposit Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
6402, Loans for Soil and Water Conservation				
6403, पशुसंवर्धनासाठी कर्जे	9,53,20	1,56,57	1,56,57	1,59,70
6403, Loans for Animal Husbandry				
6405, मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे	5,34,75	39,00,58	39,00,58	39,78,59
6405, Loans for Fisheries				
6425, सहकारासाठी कर्जे	50,55,49	1,69,75,16	1,69,75,16	1,73,14,66
6425, Loans for Co-operation				
6435, इतर कृषिविषयक कार्यक्रमांसाठी कर्जे	0	21,01	21,01	21,43
6435, Loans for Other Agricultural Programmes				
6515, इतर ग्रामीण विकास कार्यक्रमांसाठी कर्जे	1	1,05	1,05	1,07
6515, Loans for Other Rural Development Programmes				
6702, लहान पाटबंधारे यांसाठी कर्जे	36	1,01	1,01	1,03
6702, Loans for Minor Irrigation				
6801, वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे	96,55,06	15,73,90,46	15,73,90,46	16,05,38,27
6801, Loans for Power Projects				
6851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यांसाठी कर्जे	4,90,77	2,79,13	2,79,13	2,84,71
6851, Loans for Village and Small Industries				
6885, उद्योग व खनिजे यांसाठी इतर कर्जे	3,21,06	13,42,56	13,42,56	13,69,41
6885, Other Loans to Industries and Minerals				
7475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांसाठी कर्जे	3,83	3,62,53	3,62,53	3,69,78
7475, Loans for Other General Economic Services				
7610, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे	3,89,85,13	4,38,13,21	4,38,13,21	4,46,89,47
7610, Loans to Government Servants etc.				
(एकूण-एफ)/(Total-F)	6,42,62,04	24,26,57,30	24,26,57,30	24,75,10,44
एकूण-ऋण जमा /Total-Debt Receipts	9,53,44,71,11	13,36,33,73,88	15,09,46,48,80	13,99,45,16,05

पाच- ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / V - Statement of Disbursements Under Debt and Deposit Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
खर्च /Expenditure				
ऋण खर्च				
DEBT EXPENDITURE				
ई- सरकारी ऋण				
E. Public Debt				
6003,राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	4,37,63,57,45	5,31,33,46,96	5,31,33,46,95	5,54,22,15,38
6003, Internal Debt of the State Government				
6004,केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	10,31,46,87	14,24,83,70	28,63,61,70	17,75,39,09
6004,Loans and Advances from the Central Government				
(एकूण-ई)/(Total-E)	4,47,95,04,32	5,45,58,30,66	5,59,97,08,65	5,71,97,54,47
एफ-कर्जे व आगाऊ रकमा				
F. Loans and Advances				
6215,पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांसाठी कर्जे	0	1	1	1
6215,Loans for Water Supply and Sanitation				
6216,गृहनिर्माणासाठी कर्जे	2,97,03	5,93,37	3,00,45	8,47,81
6216,Loans for Housing				
6217,नगर विकासासाठी कर्जे	29,87,55,75	55,03,79,19	60,73,07,20	52,75,05,33
6217,Loans for Urban Development				
6225,अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याणासाठी कर्जे	51,78,79	91,97,80	91,40,93	1,31,45,30
6225,Loans for Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes ,Other Backward Classes and Minorities				
6245,नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी कर्जे	0	1	1	1
6245,Loans for Relief on Account of Natural Calamities				
6250,इतर सामाजिक सेवांसाठी कर्जे	3,85,33	3,35,51	3,35,51	2,73,54
6250,Loans for Other Social Services				
6401,पीक संवर्धनासाठी कर्जे	0	2	1	2
6401,Loans for Crop Husbandry				
6405,मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे	1,95,00	2	2	2
6405,Loans for Fisheries				
6425,सहकारासाठी कर्जे	2,91,15	39,96,83	5,92,26,57	43,87,85
6425,Loans for Co-operation				
6711,पूरनियंत्रण प्रकल्पांसाठी कर्जे	0	28,00,00	0	0
6711,Loans for Flood Control Projects				

पाच- ऋण व ठेवींच्या शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / V - Statement of Disbursements Under Debt and Deposit Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
6801, वीज प्रकल्पांसाठी कर्जे	7,60,26,18	15,00,00,02	15,32,13,07	10,00,00,01
6801, Loans for Power Projects				
6851, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग यांसाठी कर्जे	6,40	27,12,48	27,12,48	15,07,26
6851, Loans for Village and Small Industries				
6860, ग्राहकोपयोगी उद्योगांसाठी कर्जे	0	1	1	2,00,00
6860, Loans for Consumer Industries				
6875, इतर उद्योगांसाठी कर्जे	1,45,00,00	1,00,00	1,00,00	1
6875, Loans for Other Industries				
7475, इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवांसाठी कर्जे	0	2	0	2
7475, Loans for Other General Economic Services				
7610, शासकीय कर्मचारी इत्यादींना कर्जे	7,08,05,39	7,02,97,11	8,70,75,83	10,08,79,63
7610, Loans To Government Servants Etc				
(एकूण-एफ)/(Total-F)	46,64,41,02	79,04,12,40	91,94,12,10	74,87,46,82
जी. आंतरराज्यीय तडजोड				
G. Inter-State Settlement				
7810, आंतरराज्यीय तडजोड	10	15	15	15
7810, Inter State Settlement				
(एकूण- जी)/(Total-G)	10	15	15	15
एकूण- ऋण खर्च /Total-DEBT Expenditure	4,94,59,45,44	6,24,62,43,21	6,51,91,20,90	6,46,85,01,44

सहा-आकस्मिकता निधी शीर्षाखालील जमा / संवितरित रकमांचे विवरणपत्र
VI - Statement of Receipt/Disbursements Under Contingency Fund Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
जमा/Receipts				
एच. आकस्मिकता निधीकडे हस्तांतरण H- Transfer to Contingency Fund				
7999, आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन 7999, Appropriation to the Contingency Fund	2,00,00,00	0	0	0
(एकूण-एच)/(Total-H)	2,00,00,00	0	0	0
एकूण- भाग एक-एकत्रित निधी जमा /Total PART I-CONSOLIDATED Fund Receipt	50,12,22,64,38	58,31,56,34,35	63,70,62,01,73	63,87,03,28,05
खर्च /Expenditure				
एच. आकस्मिकता निधीकडे हस्तांतरण H- Transfer to Contingency Fund				
7999, आकस्मिकता निधीकडे विनियोजन 7999, Appropriation to the Contingency Fund	2,00,00,00	0	0	0
(एकूण-एच)/(Total-H)	2,00,00,00	0	0	0
एकूण- भाग एक-एकत्रित निधी खर्च /Total PART I-CONSOLIDATED Fund Expenditure	51,89,17,46,38	60,20,08,29,69	65,64,95,12,48	65,77,19,22,53

सहा-आकस्मिकता निधी शीर्षाखालील जमा / संवितरित रकमांचे विवरणपत्र
VI - Statement of Receipt/Disbursements Under Contingency Fund Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
भाग दोन-आकस्मिकता निधी Part II-CONTINGENCY FUND				
जमा/Receipts				
8000, आकस्मिकता निधी 8000, Contingency Fund	2,00,00,00	0	0	0
(एकूण-भाग दोन-आकस्मिकता निधी जमा)/ (Total-part II-Contingency Fund Receipt)	2,00,00,00	0	0	0
एकूण-भाग दोन-आकस्मिकता निधी जमा/Total- part II-Contingency Fund Receipt	2,00,00,00	0	0	0
खर्च /Expenditure				
भाग दोन-आकस्मिकता निधी Part II-CONTINGENCY FUND				
8000, आकस्मिकता निधी 8000, Contingency Fund	2,00,00,00	0	0	0
(एकूण-भाग दोन-आकस्मिकता निधी खर्च)/ (Total-Part II-Contingency Fund Expenditure)	2,00,00,00	0	0	0
एकूण-भाग दोन-आकस्मिकता निधी खर्च/ Total-Part II-Contingency Fund Expenditure	2,00,00,00	0	0	0

सात-लोकलेखा शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII - Statement of Receipt Under Public Account Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
भाग तीन-लोक लेखा				
Part III-PUBLIC ACCOUNT				
जमा/Receipts				
आय. अल्पबचत, भविष्य निर्वाह निधी इ.				
I. Small Savings, Provident Funds etc.				
(बी) राज्य भविष्य निर्वाह निधी				
(b) State Provident Fund				
8009, राज्य भविष्य निर्वाह निधी	52,24,65,09	72,72,54,45	49,29,25,66	49,46,53,96
8009, State Provident Funds				
एकूण-(बी) /Total-(b)	52,24,65,09	72,72,54,45	49,29,25,66	49,46,53,96
(सी) इतर लेखे				
(c) Other Accounts				
8011, विमा व निवृत्तीवेतन निधी	6,88,04,07	8,84,49,49	5,42,06,69	8,10,25,43
8011, Insurance and Pension Funds				
एकूण-(सी) /Total-(c)	6,88,04,07	8,84,49,49	5,42,06,69	8,10,25,43
एकूण-आय/Total-I	59,12,69,16	81,57,03,94	54,71,32,35	57,56,79,39
जे. राखीव निधी.				
J. Reserve Funds				
(ए) व्याजी राखीव निधी				
(a) Reserve Funds bearing Interest				
8115, घसारा/नवीकरण राखीव निधी	0	5,00	5,00	5,00
8115,,Depreciation/Renewal Reserve Funds				
8121, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी	51,03,32,04	55,86,25,58	56,39,07,70	60,64,73,75
8121, General & Other Reserve Funds				
एकूण-(ए)/Total-(a)	51,03,32,04	55,86,30,58	56,39,12,70	60,64,78,75
(बी) बिनव्याजी राखीव निधी				
(b) Reserve Funds not bearing Interest				
8222, कर्जनिवारण निधी	56,29,89,26	30,00,00,00	30,00,00,00	40,00,00,00
8222, Sinking Funds				
8229, विकास व कल्याण निधी	1,92,19,30	2,27,40,68	1,78,19,08	2,29,05,25
8229, Development and Welfare Funds				
8235, सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी	4,98,81,97	2,56,31,00	3,27,31,00	4,30,74,00
8235, General and Other Reserve Funds				
एकूण-(बी)/Total-(b)	63,20,90,53	34,83,71,68	35,05,50,08	46,59,79,25
एकूण-जे/Total-J	1,14,24,22,57	90,70,02,26	91,44,62,78	1,07,24,58,00

सात-लोकलेखा शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII - Statement of Receipt Under Public Account Heads

(रु. हजारंत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
के. ठेवी व आगाऊ रकमा.				
K. Deposits and Advances				
(ए) व्याजी ठेवी				
(a) Deposits bearing Interest				
8336, नागरी ठेवी	98,66,23,95	1,17,04,02,45	1,15,10,73,75	1,15,63,40,85
8336, Civil Deposits				
8342, इतर ठेवी	66,08,75,11	5,95,19,61	5,91,68,05	5,98,76,31
8342, Other Deposits				
एकूण-(ए)/Total-(a)	1,64,74,99,06	1,22,99,22,06	1,21,02,41,80	1,21,62,17,16
(बी) बिनव्याजी ठेवी				
(b) Deposits not bearing Interest				
8443, नागरी ठेवी	4,03,59,37,52	2,65,58,24,91	3,33,65,39,63	3,33,65,39,64
8443, Civil Deposits				
8449, इतर ठेवी	10,83,95,84	11,60,00,00	11,60,00,00	11,60,00,00
8449, Other Deposits				
एकूण-(बी)/Total-(b)	4,14,43,33,36	2,77,18,24,91	3,45,25,39,63	3,45,25,39,64
(सी) आगाऊ रकमा				
(c) Advances				
8550, नागरी आगाऊ ठेवी	24,33,29,72	6,16,63,70	6,16,63,70	19,35,73,13
8550, Civil Advances				
एकूण-(सी)/Total-(c)	24,33,29,72	6,16,63,70	6,16,63,70	19,35,73,13
एकूण-के/Total-K	6,03,51,62,14	4,06,34,10,67	4,72,44,45,13	4,86,23,29,93
एल. निलंबन आणि संकीर्ण				
L. Suspense and Miscellaneous.				
(बी) निलंबन				
(b) Suspense				
8658, निलंबन लेखे	6,52,32,08	97,31,60	97,31,60	97,31,60
8658, Suspense Accounts				
एकूण-(बी) /Total-(b)	6,52,32,08	97,31,60	97,31,60	97,31,60
(सी) इतर लेखा				
(c) Other Accounts				
8670, धनादेश व बिले	1,08,74,13,75	2,65,51,89,48	1,97,44,74,76	1,97,44,74,76
8670, Cheques and Bills				
8671, विभागीय शिल्लक	30,56,44	89,31,94	89,31,94	89,31,94
8671, Departmental Balances				
8672, स्थायी रोख अग्रधन	0	6,00	6,00	6,00
8672,, Permanent Cash Imprest				
8673, रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा	42,91,85,20,74	56,57,51,50,00	55,00,00,00,00	56,57,51,50,00

सात-लोकलेखा शीर्षाखालील जमा रकमांचे विवरणपत्र / VII - Statement of Receipt Under Public Account Heads

(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
8673, Cash Balance Investment Account				
8674, शासनाने ठेवलेल्या प्रतिभूती ठेवी	3,39	50,00	50,00	50,00
8674, Security Deposits Made By Government				
एकूण-(सी)/Total-(c)	44,00,89,94,32	59,23,93,27,42	56,98,34,62,70	58,55,86,12,70
(ई) संकीर्ण				
(e) Miscellaneous				
8680, शासनाचे संकीर्ण लेखे	48	0	0	0
8680, Miscellaneous Government Accounts				
एकूण-(ई)/Total-(e)	48	0	0	0
एकूण-एल/Total-L	44,07,42,26,88	59,24,90,59,02	56,99,31,94,30	58,56,83,44,30
एम. वित्तप्रेषणे				
M. Remittances				
(ए) धनप्रेष आणि इतर वित्तप्रेषणे				
(a) Money Orders and Other Remittances				
8782, एकाच लेखा अधिकारी यांना लेखे सादर करणाऱ्या अधिकाऱ्यांमधील रोख वित्तप्रेषणे व समायोजने	5,42,52,04,11	3,00,28,70,53	3,00,28,70,53	3,00,28,70,53
8782, Cash Remittances and Adjustments between Officers rendering Accounts to the same Accounts Officer				
एकूण-(ए)/Total-(a)	5,42,52,04,11	3,00,28,70,53	3,00,28,70,53	3,00,28,70,53
(बी) आंतरशासन समायोजन लेखा				
(b) Inter Government Adjustment Account				
8793,, आंतर-राज्य निलंबन लेखा	-14,44	50,00	50,00	50,00
8793,, Inter-State Suspense Account				
एकूण-(बी) /Total-(b)	-14,44	50,00	50,00	50,00
एकूण-एम/Total-M	5,42,51,89,67	3,00,29,20,53	3,00,29,20,53	3,00,29,20,53
एकूण -तीन-लोकलेखा /Total-III Public Account	57,26,82,70,42	68,03,80,96,42	66,18,21,55,09	68,08,17,32,15
एकूण सर्व लेखे जमा /Total-All Account Receipt	1,07,41,05,34,80	1,26,35,37,30,77	1,29,88,83,56,82	1,31,95,20,60,20
प्रारंभीची शिल्लक/Opening Balance	2,00,42,93	2,00,42,76	-1,25,71,28,00	-1,29,53,39,92
एकूण बेरीज /Grand Total	1,07,43,05,77,73	1,26,37,37,73,53	1,28,63,12,28,82	1,30,65,67,20,28

आठ -लोकलेखा शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII - Statement of Disbursements Under Public Account Heads
(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
खर्च /Expenditure				
आय. अल्पबचत, भविष्य निर्वाह निधी इ.				
I. Small Savings, Provident Funds etc.				
(बी) राज्य भविष्य निर्वाह निधी				
(b) State Provident Fund				
8009,राज्य भविष्य निर्वाह निधी	49,03,81,35	58,36,89,86	58,36,89,86	61,31,79,65
8009,State Provident Funds				
एकूण-(बी) /Total-(b)	49,03,81,35	58,36,89,86	58,36,89,86	61,31,79,65
(सी) इतर लेखे				
(c) Other Accounts				
8011,विमा व निवृत्तीवेतन निधी	4,32,43,82	7,32,93,05	6,25,61,77	9,87,09,84
8011,Insurance and Pension Funds				
एकूण-(सी) /Total-(c)	4,32,43,82	7,32,93,05	6,25,61,77	9,87,09,84
एकूण-आय/Total-I	53,36,25,17	65,69,82,91	64,62,51,63	71,18,89,49
जे. राखीव निधी.				
J. Reserve Funds				
(ए) व्याजी राखीव निधी				
(a) Reserve Funds bearing Interest				
8115,घसारा/ नवीकरण राखीव निधी	0	5,00	5,00	5,00
8115,Depreciation/Renewal Reserve Funds				
8121,सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी	43,91,06,94	58,69,96,51	61,11,84,47	60,12,35,21
8121,General & Other Reserve Funds				
एकूण-(ए) /Total-(a)	43,91,06,94	58,70,01,51	61,11,89,47	60,12,40,21
(बी) बिनव्याजी राखीव निधी				
(b) Reserve Funds not bearing Interest				
8222,कर्जनिवारण निधी	56,29,89,26	30,00,00,00	30,00,95,77	40,00,00,00
8222,Sinking Funds				
8229,विकास व कल्याण निधी	8,60,24,48	7,83,71,40	8,06,83,49	9,78,71,41
8229,Development and Welfare Funds				
8235,सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी	2,91,87,58	2,56,31,01	3,48,05,08	4,30,74,01
8235,General and Other Reserve Funds				
एकूण-(बी)) /Total-(b)	67,82,01,32	40,40,02,41	41,55,84,34	54,09,45,42
एकूण-जे/Total-J	1,11,73,08,26	99,10,03,92	1,02,67,73,81	1,14,21,85,63
के. ठेवी व आगाऊ रकमा.				
K. Deposits and Advances				
(ए) व्याजी ठेवी				
(a) Deposits bearing Interest				
8336,नागरी ठेवी	71,10,65,28	88,55,24,60	95,40,25,38	93,73,46,13

आठ -लोकलेखा शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII - Statement of Disbursements Under Public Account Heads
(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
8336,Civil Deposits				
8342,इतर ठेवी	81,94,05,59	1,33,28,93,84	1,15,77,83,54	1,00,18,83,46
8342,Other Deposits				
एकूण-(ए) /Total-(a)	1,53,04,70,87	2,21,84,18,44	2,11,18,08,92	1,93,92,29,59
(बी) बिनव्याजी ठेवी				
(b) Deposits not bearing Interest				
8443,नागरी ठेवी	3,78,05,63,20	2,50,17,59,27	3,50,17,59,27	3,54,96,25,93
8443,Civil Deposits				
8449,इतर ठेवी	10,84,15,00	5,22,00,00	5,24,24,01	5,22,00,00
8449,Other Deposits				
एकूण-(बी) /Total-(b)	3,88,89,78,20	2,55,39,59,27	3,55,41,83,28	3,60,18,25,93
(सी) आगाऊ रकमा				
(c) Advances				
8550,नागरी आगाऊ ठेवी	24,34,69,77	6,16,13,34	6,16,13,34	6,16,13,34
8550,Civil Advances				
एकूण-(सी) /Total-(c)	24,34,69,77	6,16,13,34	6,16,13,34	6,16,13,34
एकूण-के/Total-K	5,66,29,18,84	4,83,39,91,05	5,72,76,05,54	5,60,26,68,86
एल. निलंबन आणि संकीर्ण				
L. Suspense and Miscellaneous.				
(बी) निलंबन				
(b) Suspense				
8658,निलंबन लेखे	6,82,17,38	2,35,51,23	2,32,28,41	2,24,69,59
8658,Suspense Accounts				
एकूण-(बी) /Total-(b)	6,82,17,38	2,35,51,23	2,32,28,41	2,24,69,59
(सी) इतर लेखा				
(c) Other Accounts				
8670,धनादेश व बिले	0	2,65,51,89,57	1,65,51,89,57	1,65,51,89,57
8670,Cheques and Bills				
8671,विभागीय शिल्लक	2,16,79,49	82,64,91	82,64,91	82,64,91
8671,Departmental Balances				
8672,स्थायी रोख अग्रधन	2	6,00	6,00	6,00
8672,Permanent Cash Imprest				
8673,रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा	43,98,60,80,00	53,92,48,50,00	53,00,00,00,00	54,00,00,00,00
8673,Cash Balance Investment Account				
8674,शासनाने ठेवलेल्या प्रतिभूती ठेवी	1,36,75,35	2,60,00,00	2,60,00,00	2,60,00,00
8674,Security Deposits Made By Government				
एकूण-(सी) /Total-(c)	44,02,14,34,86	56,61,43,10,48	54,68,94,60,48	55,68,94,60,48

आठ -लोकलेखा शीर्षाखालील संवितरित रकमांचे विवरणपत्र / VIII - Statement of Disbursements Under Public Account Heads
(रु. हजारांत / Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष Major head	प्रत्यक्ष रकमा Actuals, 2022-2023	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2023-2024	सुधारित अंदाज Revised Estimates, 2023-2024	अर्थसंकल्पीय अंदाज Budget Estimates, 2024-2025
(ई) संकीर्ण				
(e) Miscellaneous				
8680,शासनाचे संकीर्ण लेखे	1,14,68	0	0	0
8680,Miscellaneous Government Accounts				
एकूण-(ई) /Total-(e)	1,14,68	0	0	0
एकूण-एल/Total-L	44,08,97,66,92	56,63,78,61,71	54,71,26,88,89	55,71,19,30,07
एम. वित्तप्रेषणे				
M. Remittances				
(ए) धनप्रेष आणि इतर वित्तप्रेषणे				
(a) Money Orders and Other Remittances				
8782,एकाच लेखा अधिकारी यांना लेखे सादर करणाऱ्या अधिकार्यांमधील रोख वित्तप्रेषणे व समायोजने	5,37,27,54,41	3,02,04,85,27	2,15,21,92,81	3,02,04,85,27
8782,Cash Remittances and Adjustments between Officers rendering Accounts to the same Accounts Officer				
एकूण-(ए) /Total-(a)	5,37,27,54,41	3,02,04,85,27	2,15,21,92,81	3,02,04,85,27
(बी) आंतरशासन समायोजन लेखा				
(b) Inter Government Adjustment Account				
8793,आंतर-राज्य निलंबन लेखा	-4,14,25	1,25,77,74	1,15,43,58	1,42,16,92
8793,Inter-State Suspense Account				
एकूण-(बी) /Total-(b)	-4,14,25	1,25,77,74	1,15,43,58	1,42,16,92
एकूण-एम/Total-M	5,37,23,40,16	3,03,30,63,01	2,16,37,36,39	3,03,47,02,19
एकूण -तीन-लोकलेखा /Total-III Public Account	56,77,59,59,35	66,15,29,02,60	64,27,70,56,26	66,20,33,76,24
एकूण-सर्व लेखे खर्च /Total-All Account Disbursements	1,08,68,77,05,73	1,26,35,37,32,29	1,29,92,65,68,74	1,31,97,52,98,77
अखेरची शिल्लक /Closing Balance	-1,25,71,28,00	2,00,41,24	-1,29,53,39,92	-1,31,85,78,49
एकूण बेरीज /Grand Total	1,07,43,05,77,73	1,26,37,37,73,53	1,28,63,12,28,82	1,30,65,67,20,28

विधानसभेच्या मतदानासाठी स्थूल मागण्या सादर करताना अनुसरावयाच्या कार्यपद्धतीवरील टीप

विधानमंडळाच्या कायद्याद्वारे विनियोजन केले असल्याशिवाय संविधानाच्या उपबंधान्वये राज्याच्या एकत्रित निधीतून कोणतीही रक्कम काढता येत नाही. म्हणजे, राज्याच्या एकत्रित निधीमधून प्रत्येक प्रधान शीर्षानुसार किंवा मागणीनुसार वित्तीय वर्षामध्ये करावयाच्या निश्चित खर्चाला राज्य विधानमंडळाची विशेषेकरून अधिकृत मंजूरी आवश्यक असते. भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी ठरवून दिलेल्या लेखांकन पद्धतीनुसार, त्या त्या प्रधान शीर्षाखालील खर्च कमी करून जमेच्या किंवा वसुलीच्या रकमा लेख्यात समायोजित केलेल्या असल्या तरीही अशा प्रकारची मंजूरी आवश्यक असते. तदनुसार विधानसभेच्या मतासाठी सादर केलेली २०२४-२०२५ ची स्थूल विनियोजने व राज्याच्या एकत्रित निधीवर आकारावयाची विनियोजने दर्शविणारी अनुसूची पृष्ठे १ ते १२४ वर छापलेली आहेत. अनुसूचीतील काही मागण्यांत समाविष्ट करण्यात आलेला खर्च हा एकाहून अधिक मंत्र्यांशी संबंधित असल्यामुळे सोयीच्या दृष्टीने अशा मागण्या अधिकतम तरतुदींवर नियंत्रण असणाऱ्या मंत्र्यांच्या नावाखाली आल्या आहेत.

२. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २०३ (३) अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे, महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांनी विनियोजन अनुसूचीमध्ये नमूद केलेल्या २०२४-२०२५ च्या अनुदानविषयक मागण्यांचा विचार करण्याची महाराष्ट्र विधानसभेला शिफारस केली आहे.

A NOTE ON THE PROCEDURE OF PRESENTING GROSS DEMANDS TO THE VOTE OF THE LEGISLATIVE ASSEMBLY

Under the provisions of the Constitution, it is not permissible to withdraw any money from the Consolidated Fund of the State except under appropriation made by law of the Legislature. In other words, positive expenditure to be incurred during a financial year out of the Consolidated Fund of the State under each major head or a demand is required to be specifically authorised by the State Legislature. Notwithstanding the receipts or recoveries under the major head or demand which are adjusted in reduction of the expenditure thereunder, according to the principles of accounting laid down by the Comptroller and Auditor General of India. Accordingly, a schedule showing the gross appropriations for the year 2024-2025 which are put to the vote of the Legislative Assembly and also those that are proposed to be charged on the Consolidated Fund of the State is printed at pages 1 to 124. Expenditure included in some of the demands in the Scheduled pertains to more than one Minister. For convenience such demands are shown in the name of the Minister controlling the largest provision.

2. The Governor of Maharashtra has recommended to the Maharashtra Legislative Assembly the consideration of the demands for grants for 2024-2025 specified in the Schedule of Appropriations as required by Article 203 (3) of the Constitution of India.